

§ 42

Diariernr: KS-2021/00097

**KF uppdrag 2020:31, 2020:32, 2021:20 och 2021:21
- Nettokostnadsavvikelser****Beslut**

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna rapportering av uppdrag 31 och 32 i kommunfullmäktiges beslut om budget 2020 samt uppdrag 20 och 21 i kommunfullmäktiges beslut om budget 2021.

att bifogade bilagor ingår som analysunderlag inför kommunfullmäktiges beslut om budget 2023.

Ärendebeskrivning

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige samtliga nämnder i uppdrag att sänka sina nettokostnadsavvikelser jämfört med gruppen större städer (uppdrag 21). I ett led att följa upp detta uppdrag så gavs ytterligare ett uppdrag att ta fram en anvisning för hur analyser av nettokostnadsavvikelser ska genomföras samt sammanställas (uppdrag 20) vilket beskrevs i ärende KS-2021/00097. Motsvarande uppdrag fanns även i kommunfullmäktiges beslut om budget 2020.

Samtliga verksamheter som omfattas av anvisningen har inkommit med analys.

Definitioner

Alla verksamheter har inte någon referenskostnad och kan därmed inte ha någon nettokostnadsavvikelse. Det finns jämförelser utifrån faktiska nettokostnader för vissa verksamheter även om det inte finns en referenskostnad medan det i vissa fall helt saknas någon typ av nettokostnadsjämförelser.

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningsystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Nettokostnadsjämförelse:

Jämförelse utifrån verksamhetens faktiska nettokostnader.

Sammanfattning nettokostnadsjämförelser

Kulturverksamheten hade 2016 en nettokostnad per invånare som var 102% högre än snittet för gruppen större stad. Den har minskat och är 2020 75% högre än snittet för gruppen större stad.

Fritidsverksamheten hade 2016 en nettokostnad per invånare som var 30% högre än snittet för gruppen större stad. Den har minskat och är 2020 11% högre än snittet för gruppen större stad.

Sammanfattning nettokostnadsavvikelser

Samtliga verksamheter förutom äldreomsorgen har minskat sina nettokostnadsavvikelser i förhållande till 2016. Äldreomsorgen ligger kvar på samma nivå. Nettokostnaderna för verksamheterna förskola, grundskola, individ- och familjeomsorg och LSS ligger nu strax över eller strax under referenskostnaden. Trots att nettokostnadsavvikelsen har minskat för verksamheterna fritidshem och gymnasieskola så är nettokostnaden 2020 fortfarande 23 respektive 10% över referenskostnaden. Äldreomsorgens nettokostnadsavvikelse är i stort sett oförändrad sedan 2016 dvs ca 13%.

En djupare analys framgår av verksamheternas analys av nettokostnadsjämförelser respektive nettokostnadsavvikelser.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Nettokostnadsanalys fritidsverksamhet

Bilaga 2. Nettokostnadsanalys kulturverksamhet

Bilaga 3. Analys nettokostnadsavvikelse äldreomsorg

Bilaga 4. Analys nettokostnadsavvikelse funktionshinderomsorg och individ- och familjeomsorg

Bilaga 5. Analys nettokostnadsavvikelse för- och grundskoleverksamhet

Bilaga 6. Analys nettokostnadsavvikelse gymnasieverksamhet

Bilaga 7. Diagram nettokostnadsanalys fritidsverksamhet

Beredningsansvariga

Urban Blomdal, budgetchef

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till

Urban Blomdal

Nettokostnadsanalys fritidsverksamhet

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige samtliga nämnder i uppdrag att sänka sina nettokostnadsavvikelser jämfört med gruppen större städer (uppdrag 21). I ett led att följa upp detta uppdrag så gavs ytterligare ett uppdrag att ta fram en anvisning för hur analyser av nettokostnadsavvikelser ska genomföras (uppdrag 20) vilket beskrevs i ärende KS-2021/00097.

Uppdrag 20: Kommunfullmäktige ger samtliga nämnder i uppdrag att fortsätta arbetet med att identifiera och analysera eventuella nettokostnadsavvikelser i nämndens verksamheter. Kommunstyrelsen ansvarar för att ta fram anvisningar för analys och sammanställa nämndernas analys inför presentation i kommunfullmäktige.

Uppdrag 21: Kommunfullmäktige ger samtliga nämnder i uppdrag att fram till 2024 minska nettokostnadsavvikelse i relation till jämförbara större städer.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad: Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse: Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad: Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämnningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämnningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Nettokostnadsjämförelse: Jämförelse utifrån verksamhetens faktiska nettokostnader.

Anvisning

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser ska göras där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Fritidsnämnden ska rapportera nettokostnadsjämförelser för fritidsverksamheten.

I analysen av dessa verksamheter ska följande ingå:

- Nettokostnadsjämförelse
 - utveckling senaste 5 åren (kr och %-fördelning)
 - jmf större stad
 - diagram 6, 7 och 8 (se bilaga)

Analys

Jämförelser görs mot gruppen "större stad", vilket är kommuner med minst 50 000 invånare varav minst 40 000 invånare i den största tätorten. I gruppen ingår 21 st kommuner, dessa är: Borlänge, Borås, Eskilstuna, Gävle, Halmstad, Helsingborg, Jönköping, Karlstad, Linköping, Luleå, Lund, Norrköping, Sundsvall, Södertälje, Trollhättan, Umeå, Uppsala, Västerås, Växjö, Örebro och Östersund.

Uppgifterna i Kolada är dock inte standardiserade när det gäller fritidsverksamhet, vilket gör det svårt att göra korrekta jämförelser av kostnader utan att gå djupare och se till strukturen inom respektive kommun. Vissa kommuner har exempelvis anläggningar i bolag och vissa kommuner ligger tätt geografiskt och kan nyttja varandras anläggningar. Även strukturen kring föreningsbidrag och taxor är faktorer som påverkar nettokostnaden.

Nettokostnad fritidsverksamhet

Av Umeå kommuns totala driftkostnad år 2020 uppgick fritidsverksamheten till 3,6%. Detta är en minskning från 2016 då andelen var 4,0%.

I Umeås nettokostnad för fritidsverksamhet ingår förutom intäkter och kostnader i Fritidsnämndens redovisning, även delar som finns under Tekniska nämnden (lokaler, städ, IT) samt Kommunstyrelsen (kapitalkostnader, kommungemensamma kostnader).

	2016	2017	2018	2019	2020
Antal invånare	122 892	125 080	127 119	128 901	130 224
Nettokostnad, mnkr	253,4	273,2	275,0	262,2	257,2
Nettokostnad, kr/inv	2 062	2 184	2 163	2 034	1 975

Umeås nettokostnad för fritidsverksamhet år 2020 var 1 975 kr/invånare (257,2 mnkr) och fördelades enligt nedan;

- **Intäkter 467 kr/inv** (-60,8 mnkr) främst bestående av taxor/avgifter samt hyresintäkter för de olika idrottsanläggningarna. Umeå har även försäljningsintäkter (bad och fritidsgårdar) samt bidrag främst inom projektverksamhet där intäkterna möts av kostnader.
- **Löner 694 kr/inv** (90,4 mnkr), dessa kostnader utgörs av lön och sociala avgifter till ca 320 st månads- och timanställda på Fritidsnämnden.
- **Lämnade bidrag 207 kr/inv** (27,0 mnkr), avser föreningsbidrag där nästan hälften utgörs av aktivitetsstöd, andra större bidrag är anläggningsstöd, lokalstöd samt projektstöd.
- **Lokalkostnader 976 kr/inv** (127,1 mnkr) avser både externa hyreskostnader (exempelvis Navet, Sporthushallen, Elofssonhallen) samt kommunens egna anläggningar (exempelvis fritidsgårdar, skolidrottshallar, Umeå energi arena).

- **Övriga kostnader 565 kr/inv** (73,6 mnkr), dessa kostnader består bl.a. av kapitalkostnader (avskrivningar på investeringar), köp av huvudverksamhet, inköp av varor och tjänster, fördelade kommungemensamma kostnader, städ, IT, stödfunktioner för ekonomi, personal och kommunikation m.m.

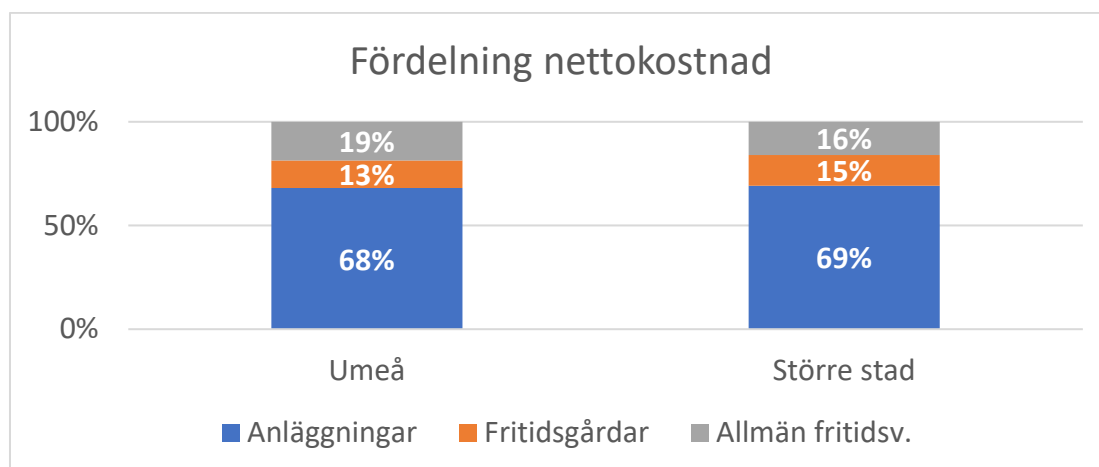
Kostnadsutveckling samt jämförelse med större stad

Umeås nettokostnad per invånare för fritidsverksamhet har varit högre jämfört med större stad under åren 2016–2020 (se diagram 6 i bilaga). År 2016 var Umeås nettokostnad per invånare 2 062 kr, vilket var 30% högre jämfört med större stad. 2017 ökade nettokostnaden, men har sedan minskat fram till år 2020 då Umeås nettokostnad var 1 975 kr/invånare, vilket endast motsvarar 11% högre än större stad.

För denna 5-årsperiod innebär detta alltså att Umeå har sänkt nettokostnaden med totalt 4% medan större stad har ökat nettokostnaden med 12%. Avvikelsen har därmed minskat (se diagram 7 i bilaga).

I gruppen större stad placerar sig Umeå på plats 15 av 21 kommuner, gällande nettokostnad år 2020 (diagram 8 i bilaga). Av de sex städer som har en högre nettokostnad än Umeå finns bl.a. Östersund, Sundsvall och Luleå dvs. städer i norra delen av Sverige. Ett kallare klimat kan vara en orsak till högre kostnader, exempelvis ställs krav från elitidrottsförbund på säsongslängder, vilket kan innebära att konstgräsplaner behöver värmas upp tidig vår/sen höst osv. Även längre avstånd till andra kommuner kan vara en bidragande faktor då möjligheten att nyttja varandras anläggningar blir svårare. Med ett kallare klimat kommer också ett ökat behov av inomhusanläggningar.

Fritidsverksamheten är indelad i tre verksamheter; idrotts- och fritidsanläggningar, fritidsgårdar samt allmän fritidsverksamhet, där idrottsanläggningar står för största delen av nettokostnaderna. År 2020 var fördelningen av nettokostnad mellan dessa tre verksamheter enligt diagrammet nedan.

Umeå följer i stort gruppen större stad, dock har Umeå en något högre andel på allmän fritidsverksamhet samt en något lägre andel gällande fritidsgårdar.

Idrotts- och fritidsanläggningar

Umeå har sänkt nettokostnaden för idrotts- och fritidsanläggningar under åren 2016–2020. År 2020 hade Umeå endast 9% högre nettokostnad/invånare jämfört med större stad. Åren innan var skillnaden betydligt högre.

Idrottsanläggningar, kr/inv	2016	2017	2018	2019	2020
Större stad	1 068	1 094	1 123	1 164	1 231
Umeå	1 382	1 534	1 462	1 379	1 344
Diff i kr	314	440	339	215	113
Diff i %	29%	40%	30%	18%	9%

År 2017 ökade nettokostnaden i Umeå, ett antal stora anläggningar tillkom det året, exempelvis Navet (öppnade andra halvan av år 2016 men full hyres- och driftkostnad först år 2017), Marielundshallen/Gymnastikens hus samt Midgårdshallen. Även 2018–2019 tillkom flera anläggningar, men med ett förbättrat arbetssätt har ändå förvaltningen kunnat hantera fler anläggningar med befintliga resurser. Denna produktivitetssökning samt att fler anläggningar medför ökade intäkter, kan förklara totala minskningen av nettokostnad under dessa år.

Umeå har en hög ambitionsnivå inom idrott med satsningar både på bredd och elit, vilket också resulterat i att Umeå utsetts till Sveriges bästa idrottsstad 3 gånger under de senaste 4 åren. Detta visar att de resurser som satsas på fritidsverksamhet ger effekt.

I Umeå verkar 63 av 72 specialförbund vilket märks på mångfalden av anläggningar. Umeå har också en låg medelålder med många aktiva inom idrotten, ca 1 miljon aktiviteter per år. Det finns ett starkt elitidrottsgymnasium samt idrottshögskola, dessa samt idrottsförbunden ställer dock också höga krav på anläggningarna, vilket kan vara en bidragande faktor till att Umeå har en relativ hög kostnad för idrotts- och fritidsanläggningar.

I Umeå arbetar fritid också för "närhetsprincipen" dvs tillgänglighet till anläggningar i närhet av boende eller skola. Detta tar sin utgångspunkt från det av KF beslutade grönstrukturprogrammet. Detta minskar inte bara resande, det ökar också nyttjande av anläggningar. Det innebär positiva effekter på aktivitetsnivån och ett hållbart Umeå utifrån flera perspektiv.

Fritidsgårdar

Umeås nettokostnad/invånare gällande fritidsgårdar har varit lägre jämfört med större stad. Dock har Umeå ökat nettokostnaden de senaste 5 åren och ligger nu i nästan samma nivå som större stad, 263 kr/invånare jämfört med större stad som har 266 kr/invånare.

Fritidsgårdar, kr/inv	2016	2017	2018	2019	2020
Större stad	260	264	271	274	266
Umeå	244	249	256	279	263
Diff i kr	-16	-15	-15	5	-3
Diff i %	-6%	-6%	-6%	2%	-1%

2019 ökade nettokostnaden vilket kan förklaras då en ny organisation sattes det året, med delvis ökade personalkostnader. Även ett nytt ungdomens hus på Ersboda samt en motorgårdar startades upp under 2019.

I Umeå är fritidsgårdarna placerade i kommunens egna lokaler, och de flesta är integrerade med skolan. Detta håller nere kostnaderna jämfört med externt förhyrda lokaler. Nyttjandet av lokaler blir också maximerat när skolan och fritidsgårdsverksamheten kan samnyttja ytor. 2018 startades även en mobil verksamhet upp, vilket medfört möjlighet till ett större upptagningsområde i byarna runt om Umeå utan ökade fasta lokalkostnader.

Allmän fritidsverksamhet

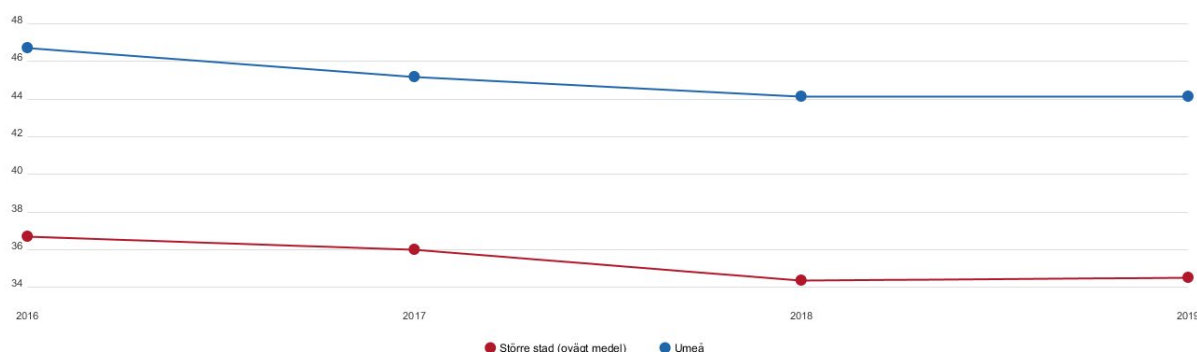
Umeå har minskat nettokostnaden för allmän fritidsverksamhet under denna 5-årsperiod till skillnad mot större stad som har ökat nettokostnaden. Trots detta hade Umeå 30% högre nettokostnad/invånare år 2020 jämfört med större stad.

Allmän fritidsverksamhet, kr/inv	2016	2017	2018	2019	2020
Större stad	256	271	282	297	284
Umeå	436	401	445	376	368
Diff i kr	180	130	163	79	84
Diff i %	70%	48%	58%	27%	30%

I allmän fritidsverksamhet ingår bl a utbetalning av föreningsbidrag som år 2020 uppgick till 27 mnkr, varav nästan hälften avser aktivitetsstöd. I Umeå betalar föreningar subventionerad taxa för att nyttja anläggningarna (ca 90%) och samtidigt kan de söka aktivitetsstöd som för år 2020 uppgick till 13 kr/deltagare och tillfälle. Vissa andra kommuner har i stället 0-taxa, vilket innebär att föreningar nyttjar anläggningarna gratis, men då är också aktivitetsstödet lägre. Exempelvis har Luleå kommun 0-taxa och ett aktivitetsstöd på 5 kr/deltagare och tillfälle (år 2020).

Detta innebär att Umeå har högre intäkter, men samtidigt högre kostnad för aktivitetsstöd. En fördel med Umeås struktur är lokalnyttjandet, föreningar som betalar för sig tenderar att avboka tider som ej behövs, och lokaler kan frigöras till andra intresserade.

Deltagartillfällena i idrottsföreningar:

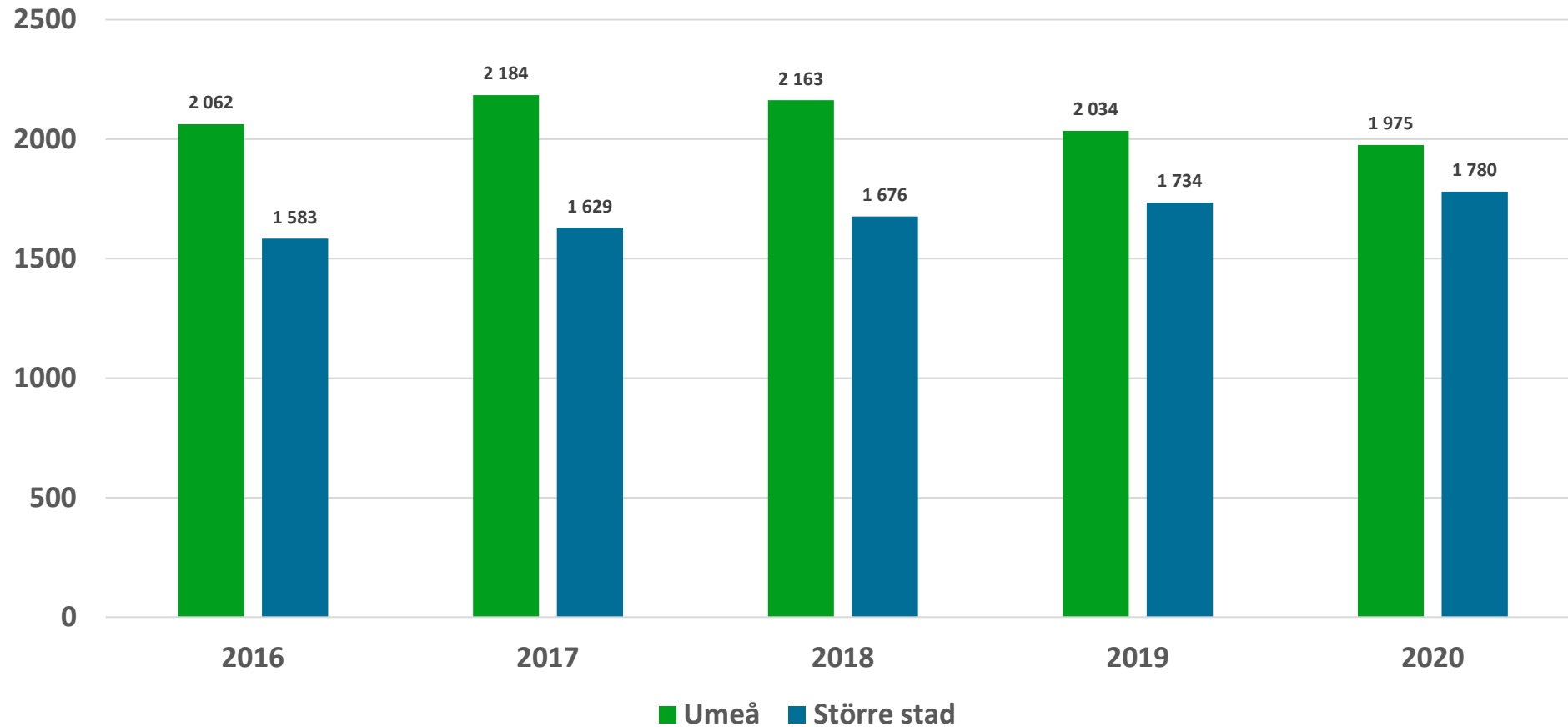

Diagrammet ovan visar LOK (Statligt lokalt aktivitetsstöd) -stödberättigande idrottsföreningars antal deltagartillfällen dividerat med antal invånare i åldern 7–20 år. Deltagartillfällen är summan av antalet närvarande deltagare av Riksidrottsförbundet (RF) godkända sammankomster för vilken föreningen sökt LOK-stöd.

År 2019 hade Umeå 44 deltagartillfällen, medan gruppen större stad endast hade 35 (data saknas för år 2020), även åren innan låg Umeå betydligt högre än större stad.

Diagram 6

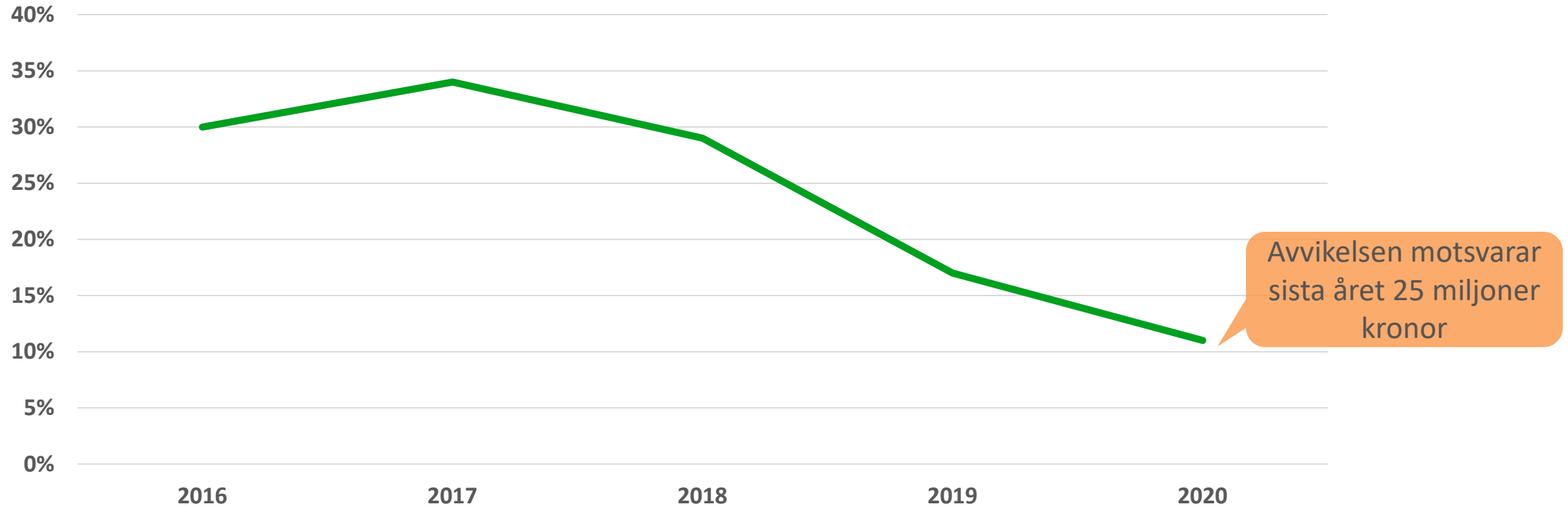
Nettokostnadens utveckling för fritidsverksamhet i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Källa: Kolada

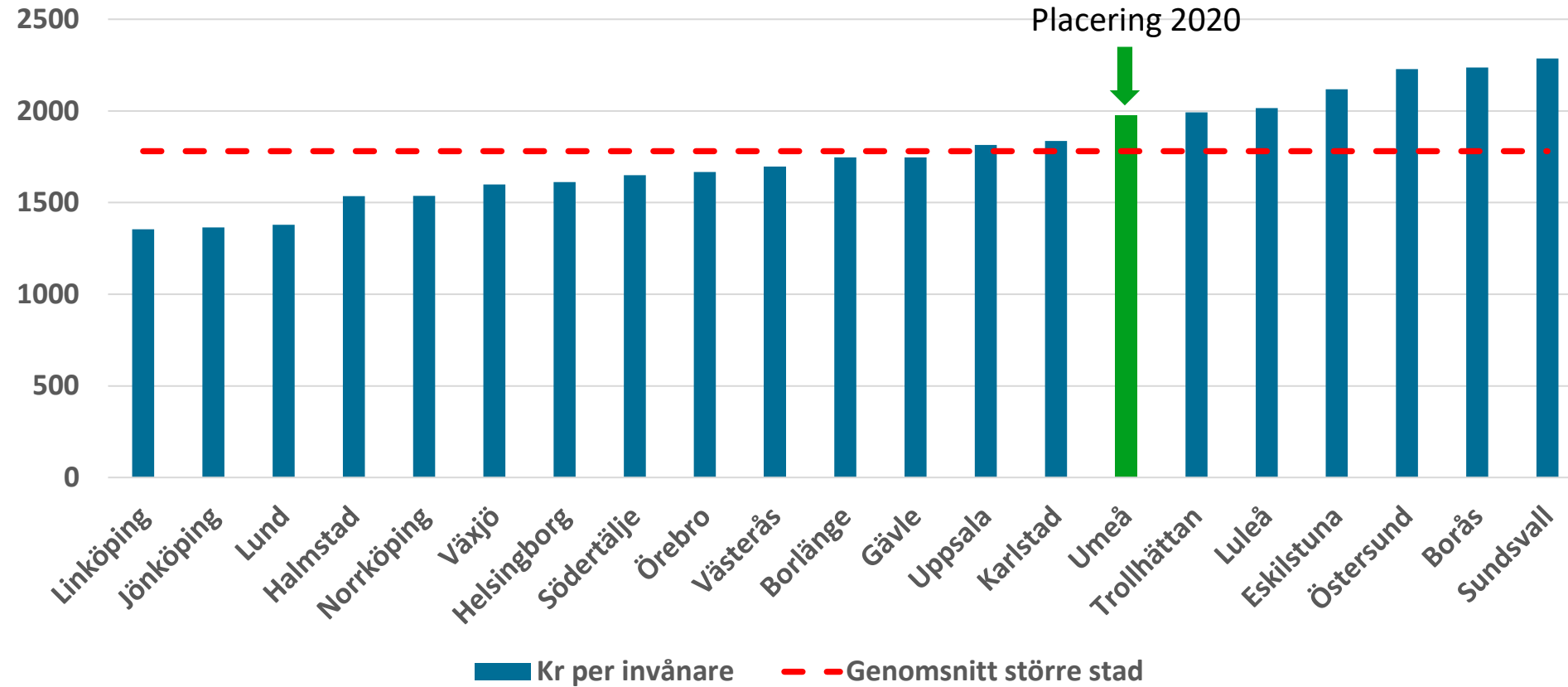
Diagram 7

Procentuell avvikelse i nettokostnad för fritidsverksamhet jämfört med större stad de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Diagram 8 Nettokostnad fritidsverksamhet för större städer år 2020, kr/invånare

Källa: Kolada

Uppdrag 20: Kommunfullmäktige ger samtliga nämnder i uppdrag att fortsätta arbetet med att identifiera och analysera eventuella nettokostnadsavvikelser i nämndens verksamheter. Kommunstyrelsen ansvarar för att ta fram anvisningar för analys och sammanställa nämndernas analys inför presentation i kommunfullmäktige.

Uppdrag 21: Kommunfullmäktige ger samtliga nämnder i uppdrag att fram till 2024 minska nettokostnadsavvikelse i relation till jämförbara större städer.

Nettokostnader i Umeå år 2020

Umeås nettokostnader (=kostnader-intäkter) 2020 för kultur uppgår till **2 492 kr/inv (-324,6 mnkr)**, dessa fördelas enligt följande per verksamhet

- Allmän kultur **1 401 kr/inv (-182,4 mnkr)** dessa utgörs av bidrag till Norrlandsoperan, Umeå Folkets hus (inkl. Guitars), Vbt Museum, Bildmuseet, kulturföreningar och festivaler samt verksamhet som bedrivs i egen regi i huvudsak på Väven såsom kvinnohistoriskt museum, programavdelning, administrativ avdelning. Även kostnader för stabsfunktion ingår här.
- Bibliotek **756 kr/inv (-98,5 mnkr)** som utgörs av stadsbibliotek, närbibliotek, biblioteksbus, skolbiblioteksservice, umeåregionsamarbete samt statligt finansierad verksamhet
- Kulturskola **265 kr/inv (-34,5 mnkr)** verksamhet som bedrivs i skolmiljö och på Hamnmagasinet. Här ingår också kostnader och intäkter för statligt finansierad verksamhet.
- Stöd till studieorganisationer **70 kr/inv (-9,2 mnkr)**

Kulturnämndens, sammanträdesarvidoden mm på **-0,8 mnkr** redovisas inte till SCB som en kulturkostnad utan som politisk kostnad.

Fördelningen på kostnader och intäkter fördelas enligt följande

- Lämnade bidrag **817 kr/inv (-106,4 mnkr)**. Dessa kostnader utgörs av bidrag till Norrlandsoperan, Umeå Folkets hus (inkl. Guitars), Vbt Museum, Bildmuseet, kulturföreningar, festivaler och studieorganisationer
- Löner **802 kr/inv (-104,4 mnkr)**. Dessa kostnader utgörs av lön och sociala avgifter till ca 240 st månads- och timanställda på Kulturnämnden
- Lokalkostnader **663 kr/inv (-86,3 mnkr)**. Dessa kostnader utgörs av hyra och drift av Väven (ca -75 mnkr som kostnadsfördelas utifrån ytor på verksamhet 62,1% Allmän Kultur, 37,9% Bibliotek) Hamnmagasinet, Midgårdsskolan, Sliperiet och alla närbibliotek, skolbiblioteksservice på Maja Beskowskolan och depåbiblioteket på Idun
- Övriga kostnader **386 kr/inv (-50,3 mnkr)**. Dessa kostnader utgörs av kapitalkostnader (avskrivningar på gjorda investeringar på exvis Väven), köp av huvudverksamhet (Jazzfestivalen), inköp av varor (exvis böcker, tidningar) och tjänster (exvis artistgager, bemanningstjänster), fördelade kommungemensamma kostnader, städ, IT, stödfunktioner för ekonomi, personal och kommunikation m.m
- Intäkter **-176 kr/Inv (22,9 mnkr)**. Dessa intäkter består av bidrag (Kulturrådet, Arvsfonden/Kammarkollegiet. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen mfl), taxor och avgifter (exvis förseningsavgifter för ej återlämnade böcker) , hyresintäkter (Väven mfl)

Nettokostnaderna fördelades per nämnd 2020 enligt följande

- Kulturnämnden **1080 kr/inv (-140,7 mnkr, 43%)** allmän kultur, bibliotek, kulturskola och stöd till studieorganisationer
- Kommunstyrelsen **582 kr/inv (-75,8 mnkr, 23%)** allmän kultur
- Tekniska nämnden **723 kr/inv (-94,1 mnkr, 29%)** kulturlokaler, städning av kulturlokaler, IT-drift av kulturverksamhet
- Kommunstyrelsen- kapitalkostnader **55 kr/inv (-7,2 mnkr, 2%)** kulturverksamhet
- Kommunstyrelsen- kommungemensamma kostnader **52 kr/inv (-6,8 mnkr, 2%)**

Nettokostnadsutveckling i Umeå 2016-2020

Befolkning	2016	2017	2018	2019	2020	% förändring 2016-2020
Umeå	122 892	125 080	127 119	128 901	130 224	6%
%- förändring per år		1,8%	1,6%	1,4%	1,6%	

Umeås befolkning har under perioden ökat med 6%

Kostnad för kulturverksamhet, andel av total driftskostnad, (%)	2016	2017	2018	2019	2020
Umeå	4,5	4,0	3,9	4,1	4,0

Kulturverksamhetens andel av Umeå kommuns totala driftskostnader har sedan 2016 minskat från 4,5% till 4,0%

Kostnadslag/intäkter kr/inv	2016	2017	2018	2019	2020	% förändring 2016-2020
Löner	747	758	756	767	802	7%
Lämnade bidrag	785	758	749	831	817	4%
Lokalkostnader	873	576	661	715	663	-24%
Övriga kostnader	446	449	440	443	386	-14%
Intäkter	-166	-161	-166	-178	-176	6%
Tot	2 686	2 381	2 439	2 579	2 492	-7%

Nettokostnaden per invånare har minskat med **7%** mellan åren 2016 till 2020 från **2 686 kr/inv** till **2 492 kr/inv**.

- **Löner** har ökat med 7%, största ökningen har skett mellan 2019 och 2020 då en viss utökning av kulturskolan gjordes samt att statsbidragen från kulturrådet ökat vilket får till följd att mer kostnader allokeras till löner.
- **Lämnade bidrag** har ökat med 4% en större ökning skedde mellan 2018 och 2019, det var första året Guitarsmuseet redovisades som en kulturkostnad. Samma år fick även Norrlandsoperan en ökning av bidraget med 6,7% .
- **Lokalkostnader** har minskat med 24%. Kulturnämnden har inte avskaffat några lokaler under denna tidsperiod. 2016 var året då budgeten och utfallet för lokaler flyttades från Kulturnämnden till Tekniska nämnden. From år 2017 redovisas lokalkostnader utifrån vad varje fastighet kostade. 2016 låg den gamla internfaktureringen till grund för kostnadsfördelningen. Under perioden 2017-2020 har lokalkostnaden i stället ökat med 15%. Kvaliten på redovisningen har under denna period förbättrats ytterligare då samtliga

folkbibliotek som är integrerade i skolor numera redovisas som en bibliotekskostnad och inte skolkostnad.

- **Intäkterna** har ökat med 6% under perioden det beror till största del på ökade statliga bidrag.
- **Övriga kostnader** har minskat med 14% och det är framförallt mellan åren 2019 till 2020 som minskningen har skett, förklaringar kan härröras till bla pandemin där kostnader för kompetensutveckling (kursavgifter, resor, logi) minskade under 2020. Kapitalkostnaderna har också minskat 2020 pga av att investeringar med 5-årig ekonomisk livslängd på Väven skrivits av.

Kulturverksamhet, kr/inv	2016	2017	2018	2019	2020	% förändring 2016-2020
Allmän Kultur	1 561	1 341	1 403	1 457	1 401	-10%
Bibliotek	841	737	748	782	756	-10%
Musik-/kulturskola	207	226	214	268	265	28%
Stöd till studieorganisationer	76	76	74	71	70	-8%
Totalt	2 686	2 381	2 439	2 579	2 492	-7%

Tabellen ovan visar nettokostnaden fördelat på verksamheter. Musik-/kulturskola har ökat med **28%**, övriga verksamheter har minskat. En huvudorsak till ökningen på kulturskolan är att det som hette Kulturcentrum för barn och unga/Hammagasinet fram till år 2018 redovisades under verksamheten allmän kultur för att sedan byta till kulturskola from 2019. Minskningen av stödet till studieorganisationer beror på att stödet legat konstant trots att Umeås befolkning ökat. Att Allmän kultur och bibliotek minskat under perioden med 10% beror som ovan nämnts på beräkningen av 2016 års lokalkostnader. Från år 2017 till 2020 har allmän kulturs kostnad per invånare ökat med 4,5% och biblioteket med 2,6%.

Jämförelse med större stad 2016-2020

Gruppen större stad är kommuner med minst 50 000 invånare varav minst 40 000 invånare i den största tätorten. I gruppen ingår 21 st kommuner dessa är:

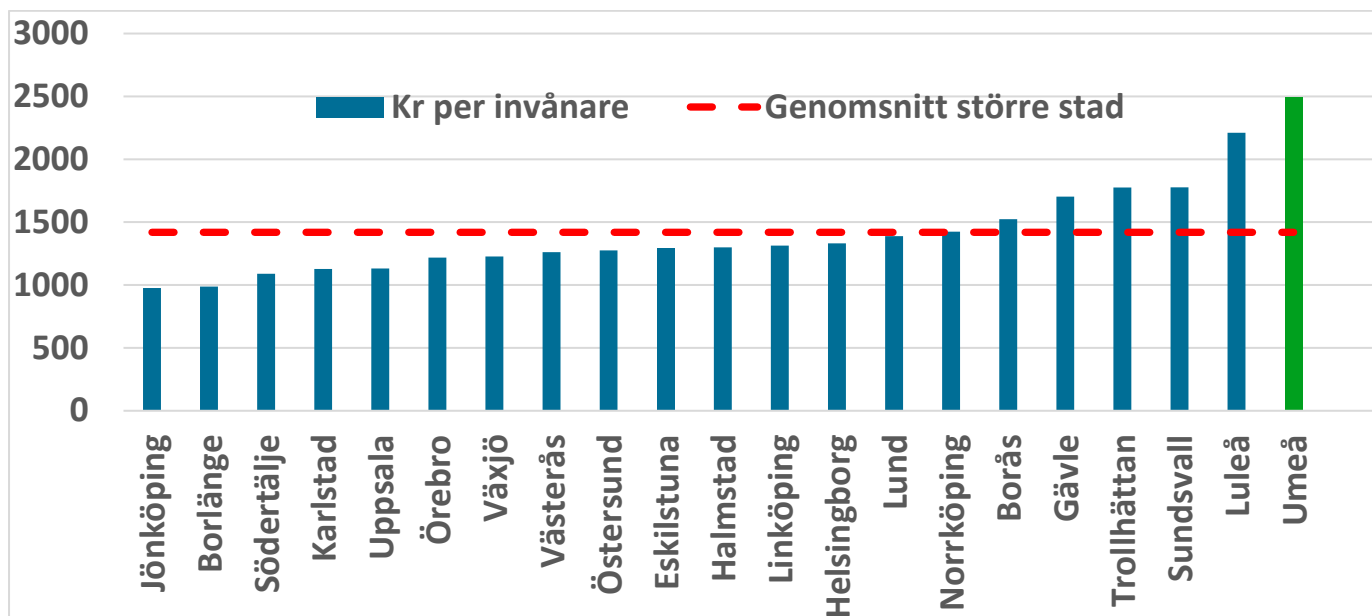
Borlänge, Borås, Eskilstuna, Gävle, Halmstad, Helsingborg, Jönköping, Karlstad, Linköping, Luleå, Lund, Norrköping, Sundsvall, Södertälje, Trollhättan, Umeå, Uppsala, Västerås, Växjö, Örebro, Östersund.

Befolkningsmängden 2020 bland kommunerna har ett spann från 52 394 invånare i Borlänge till 233 839 invånare i Uppsala. Umeås närmaste städer Skellefteå och Örnsköldsvik som har ett invånarantal på över 50 000 finns inte med i jämförelsen eftersom de inte har ett invånarantal på 40 000 i den största tätorten.

Nettokostnad kultur kr inv	2016	2017	2018	2019	2020	% förändring 2016-2020
Större stad	1 328	1 320	1 345	1 380	1 420	7%
Umeå	2 686	2 381	2 439	2 579	2 492	-7%
Differens i kr/inv	1 357	1 061	1 094	1 198	1 072	
Differens i %	102%	80%	81%	87%	75%	
Avvikelsen motsvarar i mnkr	166,8	132,7	139,1	154,5	139,6	

Umeå hade året 2020 **75%** högre nettokostnader för kultur än gruppen större stad. Denna avvikelse motsvarar **139,6 mnkr**. 2016 hade Umeå 102% högre nettokostnader som då motsvarade 166,8 mnkr. Kostnaden per invånare har ökat med 7% hos gruppen större stad.

Diagram 1: Nettokostnad per inv för kulturverksamhet större stad år 2020

Diagrammet ovan visar på nettokostnad per inv år 2020. Umeå har högst nettokostnad för kultur i gruppen större stad. Städerna efter norrlandskusten Luleå, Sundsvall och Gävle ligger också med bland städerna med högst nettokostnad.

Diagram 2: Procentuell avvikelse i nettokostnad för kulturverksamhet jämfört med större stad de senaste 5 åren

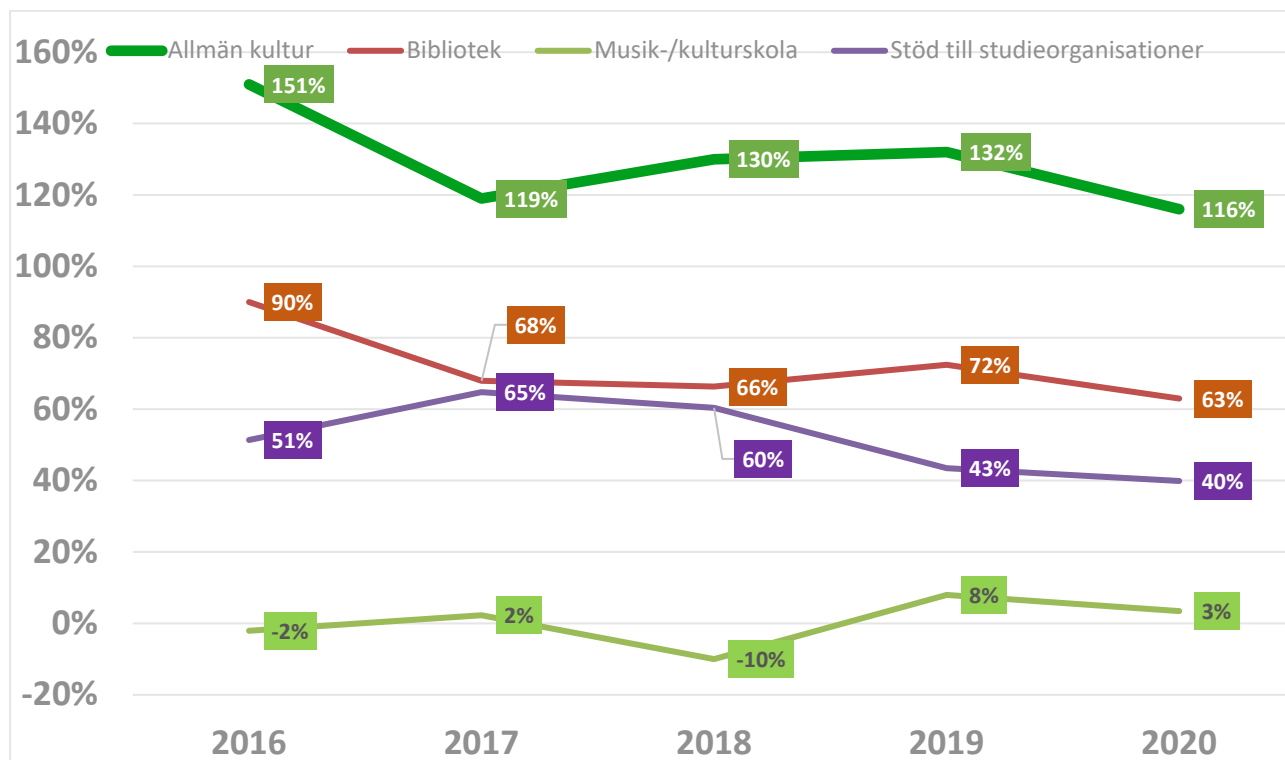

Diagram 2 visar den procentuella avvikelsen i nettokostnad per verksamhet i Umeå jämfört med större stad senaste 5 åren.

- **Allmän kultur** är den verksamhet som Umeå avviker mest från större stad ifrån. År 2020 var skillnaden **116% (751 kr/inv, -97,8 mnkr)** högre kostnad i Umeå. En minskning har skett sedan 2016 då skillnaden var 151% högre kostnad i Umeå.
- **Biblioteksverksamhet** är den verksamhet som Umeå avviker näst mest från större stad. År 2020 var skillnaden **63% (292 kr/inv, -38,1 mnkr)** högre kostnad i Umeå. En minskning har skett sedan 2016 då skillnaden var 90% högre kostnad i Umeå.
- **Musik-/kulturskolan** var år 2020 **3% (9 kr/inv, -1,1 mnkr)** högre hos Umeå än gruppen större stad. En ökning har skett sedan 2016 då Umeå hade 2% lägre kostnader än större stad.
- **Stödet till studieorganisationer** var år 2020 **40% (20 kr/inv, -2,6 mnkr)** högre hos Umeå än gruppen större stad. En minskning har skett sedan 2016 då skillnaden var 51% högre kostnad i Umeå.

Diagram 3: Kronor per inv avvikelse för olika kostnadslag och intäkter. Umeå jämfört med större stad de senaste 5 åren

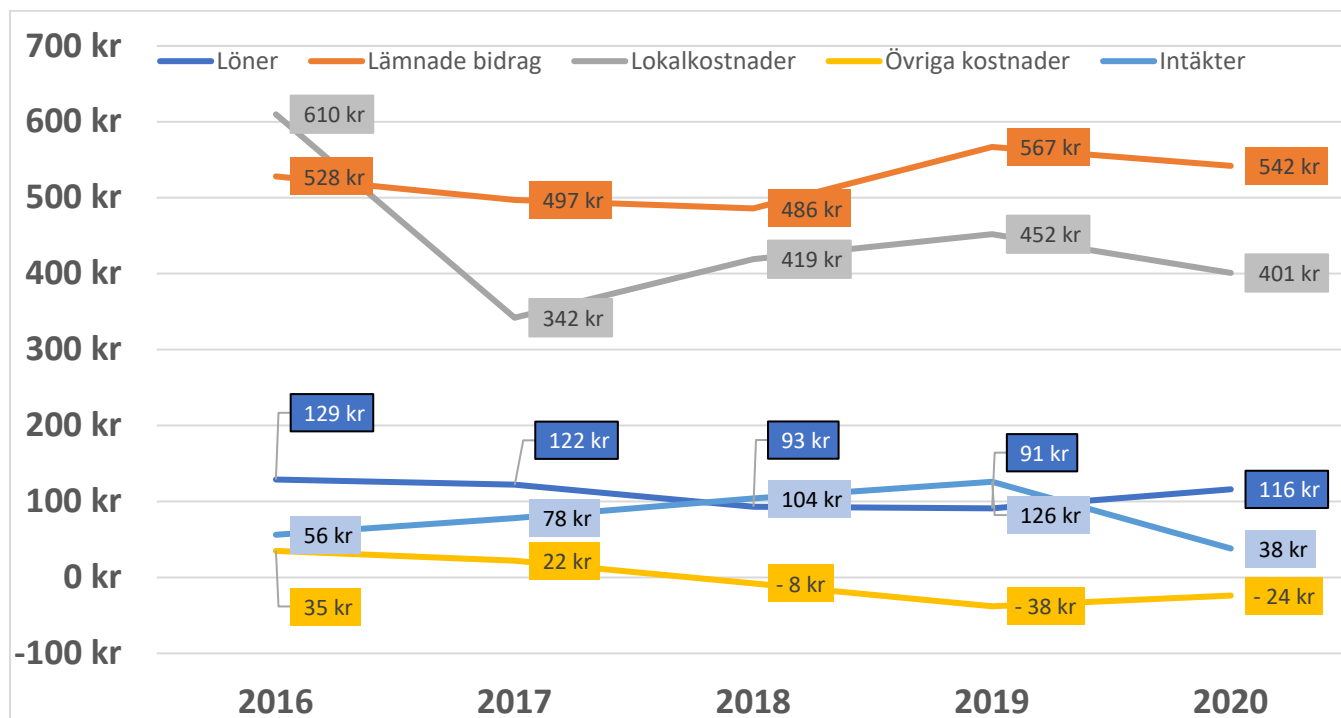

Diagram 3 visar att

- **Lämnade bidrag** till föreningar, festivaler, studieorganisationer och kulturbolag är den kostnad som Umeå avviker mest från större stad ifrån. År 2020 var skillnaden **542kr/inv (-70,6 mnkr)** högre kostnad i Umeå
- **Lokalkostnader** är den kostnad som Umeå avviker näst mest från större stad. År 2020 var skillnaden **401 kr/inv (-52,2 mnkr)** högre kostnad i Umeå. 2016 var den skillnaden 610kr/invånare.
- **Lönekostnaderna** var år 2020 **116 kr/inv (-15,1 mnkr)** högre hos Umeå än gruppen större stad. År 2016 var den skillnaden 129 kr/inv.
- **Övriga kostnader** var år 2020 **-24kr/inv (3,1mnkr)** lägre hos Umeå än gruppen större städer. År 2016 var den skillnaden 35 kr/inv högre i Umeå.
- Umeå hade år 2020 **38 kr/inv (-4,9 mnkr)** mindre **intäkter** än gruppen större stad. År 2016 hade Umeå 56 kr/inv mindre intäkter än gruppen större stad.

Jämförelse med större stad 1998-2015

Diagram 4: Nettokostnadsutveckling Kultur 1998-2020

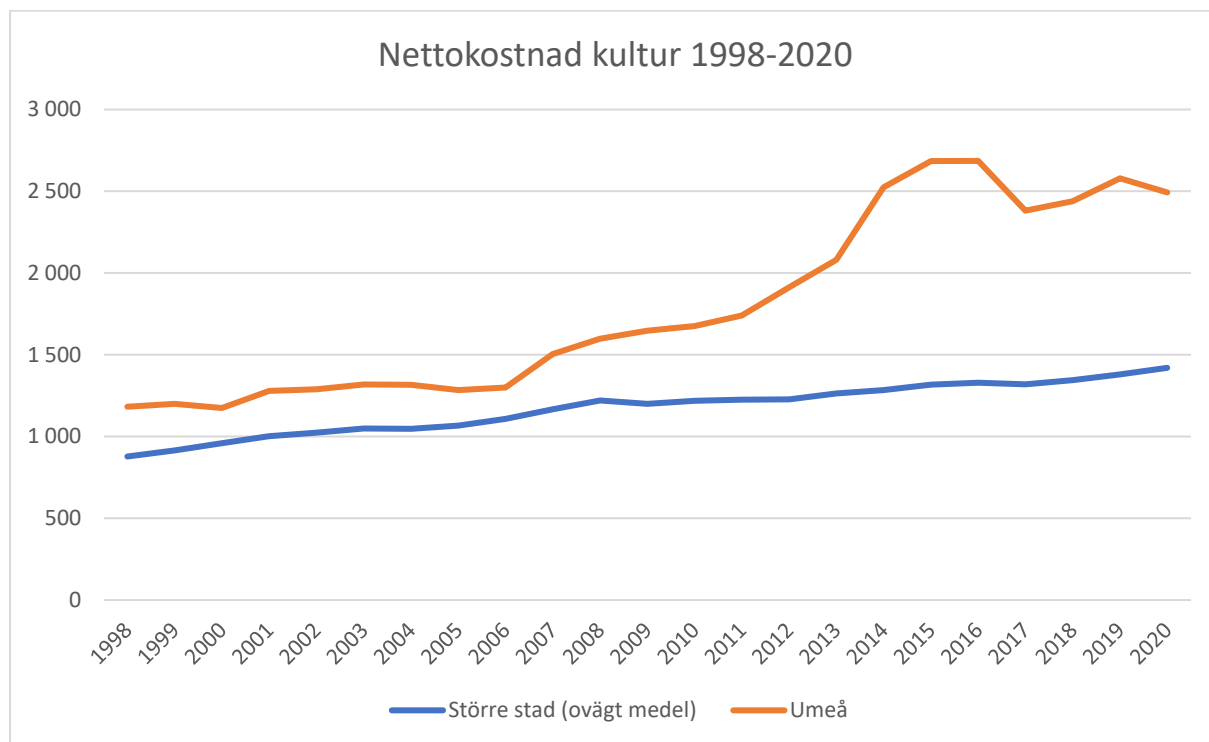

Diagram 4 visar att nettokostnaderna för kultur även åren före år 2016 varit högre i Umeå än gruppen större stad. Från åren 2006 (192 kr inv, 17% högre nettokostnad i Umeå) då satsningen på kulturhuvudstad inleddes och fram till 2015 (1 368 kr inv, 104% högre nettokostnad i Umeå) då Vävens första år genomfördes har den största ökningen skett.

Nyckeltal

Här nedan presenteras några utvalda nyckeltal som indikerar att nettokostnaden är högre i Umeå.

Bibliotek

Inköpta böcker till kommunala bibliotek, antal/1000 inv	2016	2017	2018	2019	2020
Större stad	202	214	191	176	182
Umeå	285	269	265	258	244

Definition: Nyckeltalet visar antal nyförvärv av fysiska böcker med skriven text dividerat med antal invånare den 31/12 dividerat med 1000. Avser endast folkbibliotek (skolbibliotek ingår inte, de kommuner som samredovisat skolbibliotek med folkbiblioteken har streckats). Källa: Kungliga biblioteket och SCB.

Summa av totala antalet öppettimmar av alla övriga biblioteksserviceställen, timmar/vecka	2016	2017	2018	2019	2020
Större stad	214	248	275	254	277
Umeå	377	404	403	403	403

Definition: Nyckeltalet avser summan av alla biblioteksserviceställen som inte är biblioteket med längst veckoöppettid. Om öppettiderna varierar över året (t.ex. sommartider) ska den period med längst öppethållande räknas. Avser endast folkbibliotek (skolbibliotek ingår inte, de kommuner som samredovisat skolbibliotek med folkbiblioteken har streckats). Bokbuss ingår inte. Källa: Kungliga biblioteket

I Umeå ingår stadsbiblioteket i tabellen ovan eftersom Grubbebiblioteket är det bibliotek med längst veckoöppettid i Umeå eftersom "meröppet" ska inkluderas i mätningen om vilket bibliotek som har längst veckoöppettid.

Anläggningar

År 2019	Umeå	Större stad	Differens
Folkbibliotek, antal	11	9,14	1,86
Konserthus, antal	2	0,44	1,56
Konsthallar, antal	3	1,11	1,89
Kulturhus, antal	1	1,83	-0,83
Museum, antal	4	3,94	0,06
Teateranläggningar, antal	8	2,83	5,17
Tot	29	19,31	9,69

År 2019	Umeå	Större stad	Differens
Kommunala bibliotek, antal/10 000 inv.	0,85	0,80	0,05
Konserthus, antal/10 000 inv.	0,16	0,03	0,12
Konsthallar, antal/10 000 inv.	0,23	0,10	0,13
Kulturhus, antal/10 000 inv.	0,08	0,17	-0,09
Museum, antal/10 000 inv.	0,31	0,36	-0,05
Teateranläggningar, antal/10 000 inv.	0,62	0,27	0,35
Tot	2,25	1,73	0,52

Definition folkbibliotek: Med bibliotek avses huvud- och filialbibliotek. Avser endast folkbibliotek (inkl. integrerade folk- och skolbibliotek. Enskilda skolbibliotek ingår inte, de kommuner som samredovisat skolbibliotek med folkbiblioteken har streckats). Källa: Kungliga biblioteket

Definition övriga anläggningar Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Källa: SKR:s Anläggningsenkät.

Källa

<https://kolada.se/>

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_OE_OE0107_OE0107B/Driftredovisning/

Redovisning av nettokostnadsavvikelse – Äldreomsorg

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige samtliga nämnder i uppdrag att sänka sina nettokostnadsavvikelser jämfört med gruppen större städer (uppdrag 21). I ett led att följa upp detta uppdrag så gavs ytterligare ett uppdrag att ta fram en anvisning för hur analyser av nettokostnadsavvikelser ska genomföras (uppdrag 20) vilket beskrevs i ärende KS-2021/00097.

KS fattade den 16/3 2021 beslut om anvisningar för nettokostnadsavvikelse som lämnades vidare till nämnden.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämnningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämnningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Nettokostnadsjämförelse:

Jämförelse utifrån verksamhetens faktiska nettokostnader.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

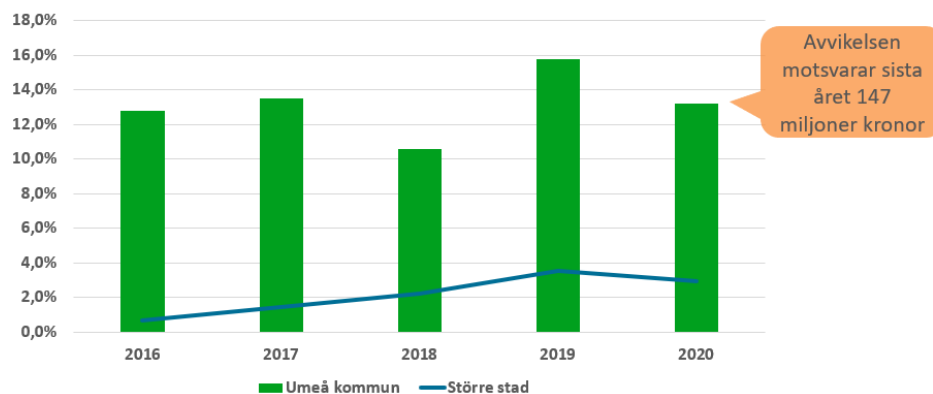
Äldrenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för verksamheten äldreomsorg. Nettokostnadsavvikelsen för äldreomsorg inkluderar kostnader för särskilt boende, ordinärt boende och öppen verksamhet äldreomsorg.

Analys av nettokostnadsavvikelse bör göras med viss försiktighet före och efter år 2019 då det nya kostnadsutjämnningssystemet påverkar jämförbarheten med tidigare år.

Nettokostnadsavvikelse

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för Äldreomsorg i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

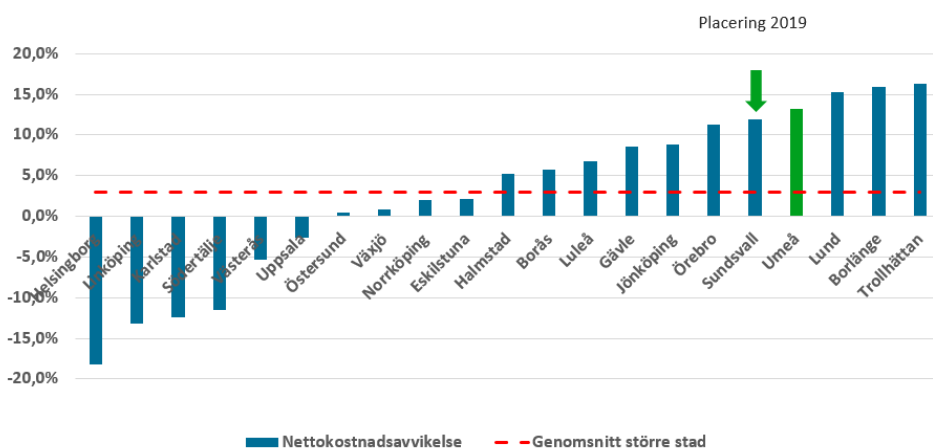
Nettokostnadsavvikelsen för Umeå Kommun har varierat under de senaste 5 åren. År 2020 motsvarar avvikelsen 147 miljoner kronor för Umeå Kommun. Vilket betyder att kostnaden för kommunens äldreomsorg är högre än den förväntade kostnaden med tanke på strukturen.

Nettokostnadsavvikelsen har minskade emellan 2019 och 2020 med 3 %, motsvarande 26 mkr. När vi gör jämförelsen av nettokostnadsavvikelsen gentemot större stad ser vi att dessa följer samma utveckling 2019/2020, dock ligger Umeå Kommuns nettokostnadsavvikelse markant högre jämfört med större stad.

Kostnadsutjämningsystemet förändrades 2019 vilket sänkte kommunens referenskostnad. (ca 9,2 mkr). Det innebär att man skall vara försiktig att jämföra 2018 med 2019.

Större stad sänkte också sin nettokostnadsavvikelse mellan 2019 o 2020 men inte lika mycket som Umeå. Dom sänkte från 3,5% (25 mkr) 2019 till 2,9% (21 mkr) 2020. Dvs 4 Mkr att jämföras med våra 26 Mkr.

Diagram 2 Nettokostnadsavvikelse Äldreomsorg för större städer år 2020, i procent

Källa: Kolada

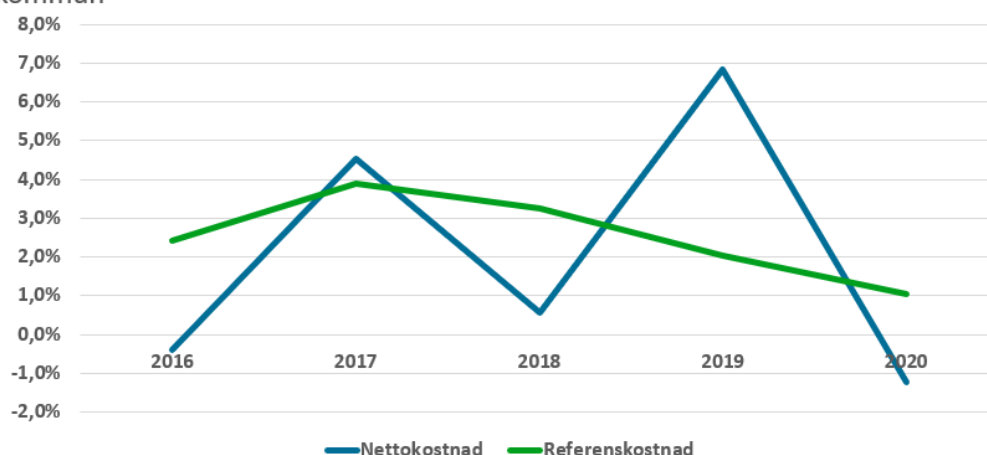
Ovanstående diagram visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2020 i procent och vi kan då se att Umeå Kommun placerar sig i den kvartilen med högre avvikelse med våra 13,2%. Den som har mest är Trollhättan med 16,4% och den som har minst är Helsingborg med -18,2%.

I förhållande till 2019 så har Umeå en mindre nettokostnadsavvikelse 2020, vid jämförelse med större stad så har kommunen däremot ökat en placering. Detta innebär att även om Umeå kommun har minskat sin nettokostnadsavvikelse så har även de övriga kommunerna i gruppen också gjort det.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för Äldreomsorg i procent de senaste 5 åren, Umeå kommun

Källa: Kolada

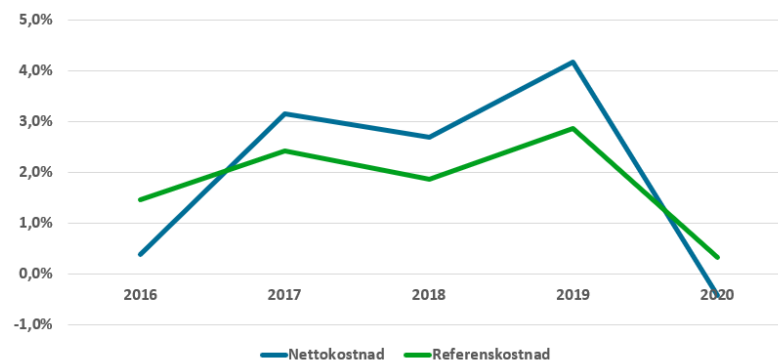

Utvecklingen av nettokostnaden för Umeå Kommun har varierat kraftigt under perioden. Trenden över tid är att utvecklingen ligger runt 2,0%. Nettokostnaden är bruttokostnaden minus bruttointäkt, det vill säga vad verksamheten har kostat per invånare. Det har varit en stor rörlighet på detta utifrån grafen men i rena kronor är det inte så mycket. 2019 var det 9 818 kr/invånare och 2020 9 698 kr/invånare, en minskning på 120. Minskningen 2020 är till största delen en Corona-effekt.

Referenskostnadens utveckling har varit relativt konstant under perioden, en marginellt mindre ökning 2020 än tidigare år. Under perioden har utvecklingen varit 2,5% i snitt per år. Trenden är att utvecklingen av referenskostnaden är något minskande.

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för Äldreomsorg, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Utvecklingen av nettokostnaden för större stad har däremot i större utsträckning följt samma utveckling som kommungruppens referenskostnad. Trenden är att ökning som varit under den större delen av perioden avstannade emellan 2019 och 2020. 2019 ökade större stads referenskostnad med 2,9% medan Umeå endast ökade med 2,0%. Det var ju då man gjorde förändringar i beräkningarna. Vi kan ju även se att kommungruppen har en Corona effekt 2020.

Om vi tittar på referenskostnaden dvs en tänkt kostnadsnivå 2020 utifrån modellen;

Umeå kommun	8 568 kr per invånare
Större stad	10 350 kr per invånare

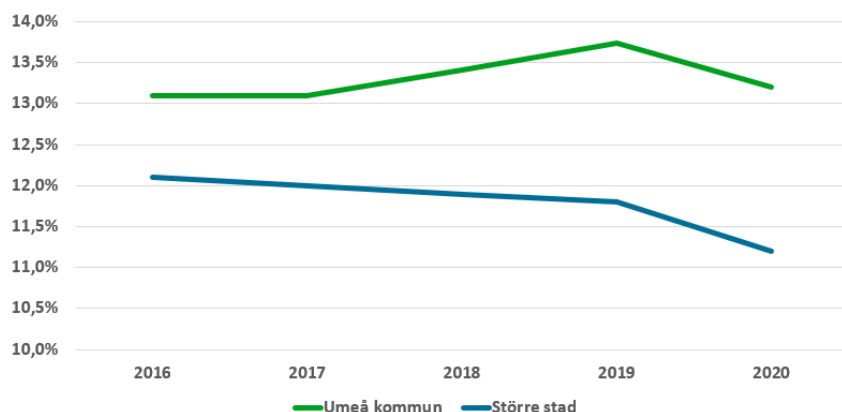
Vilket innebär en skillnad om 1 782 kr per invånare. Vilket blir 232 MKR med Umeås befolkningsmängd.

Andel av populationen

Diagram 5

Diagram 5

Andel av populationen 65+ i särskilt boende eller med hemtjänst i ordinärt boende i jämförelse med större stad

Källa: Kolada

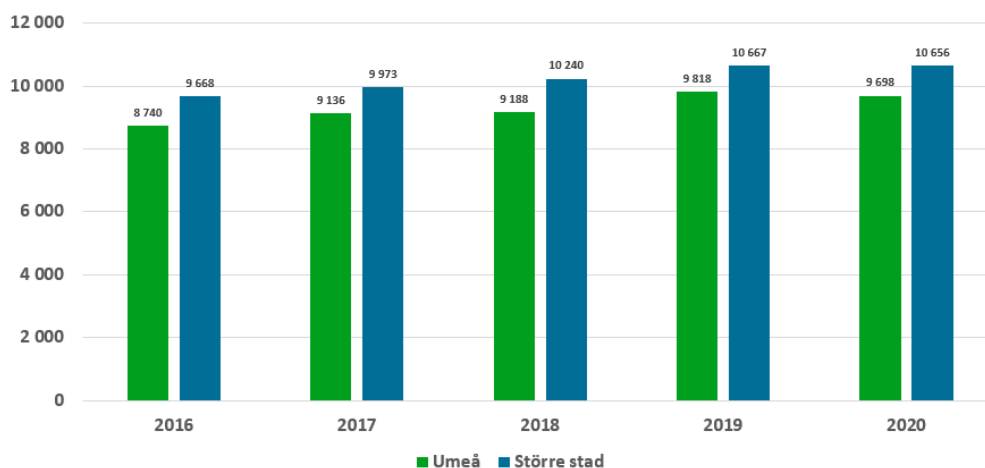

Parametern som jämförs är andelen invånare 65+ i särskilt boende eller med hemtjänst i ordinärt boende i jämförelse med större stad. Alla kommuner utgår ifrån Socialtjänstlagen (SoL) och Hälso- och Sjukvårdslagen, vilken reglerar kommunernas äldreomsorg och annan socialtjänst. Umeå kommun har en högre andel invånare 65+ i särskilt boende eller med hemtjänst i ordinärt boende än större stad. I snitt under femårsperioden är skillnaden 1,5 %, denna skillnad har ökat de senaste åren.

Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6

Nettokostnadens utveckling för Äldreomsorg i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

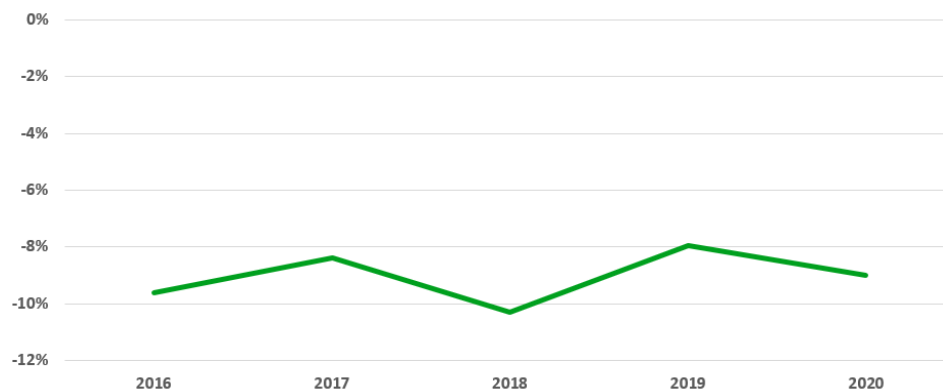
Källa: Kolada

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns äldreomsorg har lägre kostnad per invånare jämfört med större stad. 2020 bedrev vi våran verksamhet 958:- billigare

per invånare jmf med större städer. Kostnaden har ökat från 2016 till 2020 både för Umeå Kommun och större stad där ökningen är 240 kr/invånare för Umeå Kommun och 247 kr/invånare för större stad. Så nettokostnaden har ökat under perioden i ungefär samma nivå som större stad. Därmed är den procentuella avvikelser emellan dessa relativt konstant.

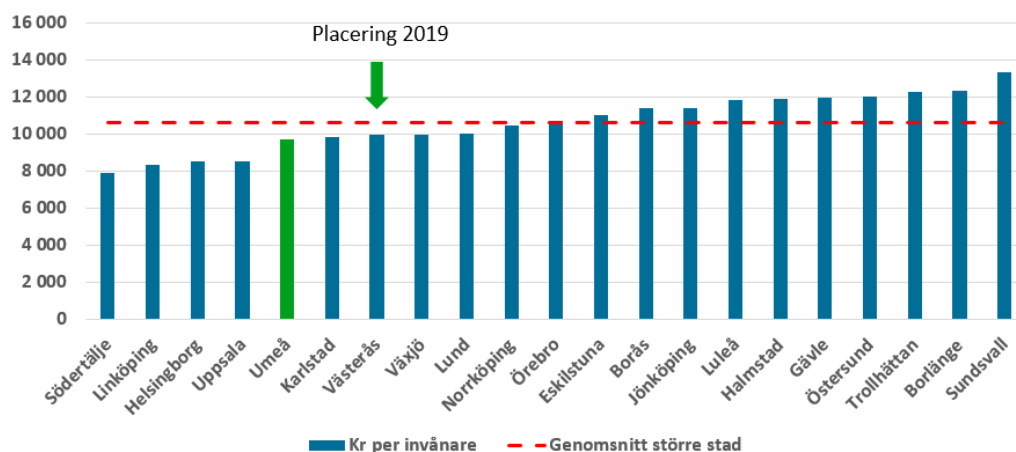
Diagram 7 Procentuell avvikelse i nettokostnad för Äldreomsorg jämfört med större stad de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Diagram 8 Nettokostnad Äldreomsorg för större städer år 2020, kr/invånare

Källa: Kolada

Vid jämförelse med större stad och åren 2020 och 2019 så har Umeå kommun minskat två placeringar. Umeå har passerat städerna Västerås och Karlstad. Sundsvall är den kommun med högst

nettokostnad per invånare med 13 337 kr per invånare, vilket är 3 639 kr mer per invånare än Umeå kommun.

Sammanfattande analys

För äldreomsorgen inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2020, 13,2 % eller 147 mnkr.

I analysen av äldreomsorgens avvikelse handlar det främst om att Umeå har en högre andel invånare 65 år eller äldre med särskilt boende eller med hemtjänst. Medelåldern i hemtjänst är lägre i Umeå än större stad. Kostnaden per brukare i särskilt boende är högre jämförbart mot större stad medan den är lägre i hemtjänsten.

Som ett led i det arbetet kan det därför innebära att servicenivåer behöver ses över och anpassas och där en fortsatt förflyttning av kommunens insatser behöver ske från vård- och omsorgsboende till hemtjänst och förebyggande insatser för att garantera en långsiktigt hållbar äldreomsorg.

Analys av nettokostnadsavvikelse

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige samtliga nämnder i uppdrag att sänka sina nettokostnadsavvikelser jämfört med gruppen större städer (uppdrag 21). I ett led att följa upp detta uppdrag så gavs ytterligare ett uppdrag att ta fram en anvisning för hur analyser av nettokostnadsavvikelser ska genomföras (uppdrag 20) vilket beskrevs i ärende KS-2021/00097.

KS fattade den 16/3 2021 beslut om anvisningar för nettokostnadsavvikelse som lämnades vidare till nämnden.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningsystemet och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningsystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Nettokostnadsjämförelse:

Jämförelse utifrån verksamhetens faktiska nettokostnader.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

Individ- och familjenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för följande verksamheter; individ- och familjeomsorg och LSS.

Analys av nettokostnadsavvikelse bör göras med viss försiktighet före och efter år 2019 då det nya kostnadsutjämningsystemet påverkar.

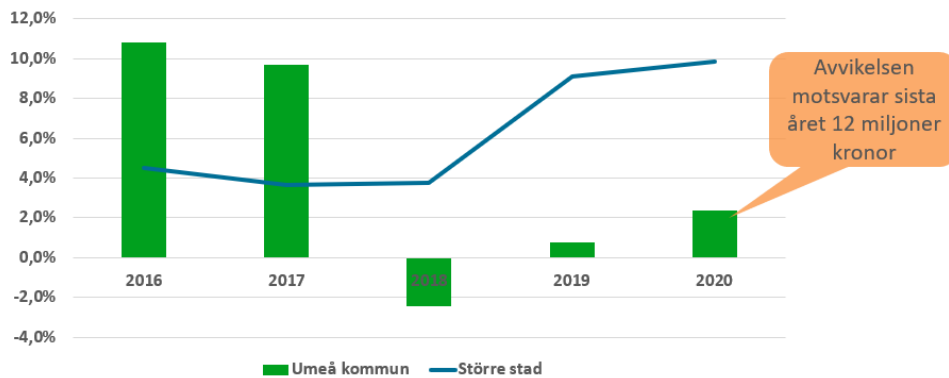
Individ- och familjeomsorg

Nettokostnadsavvikelse

Nettokostnad för individ- och familjeomsorg avser vård för vuxna med missbruksproblem, barn- och ungdomsvård, övrig vuxenvård, ekonomiskt bistånd samt familjerätt och familjerådgivning. Avser samtlig regi.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i procent de senaste 5 åren

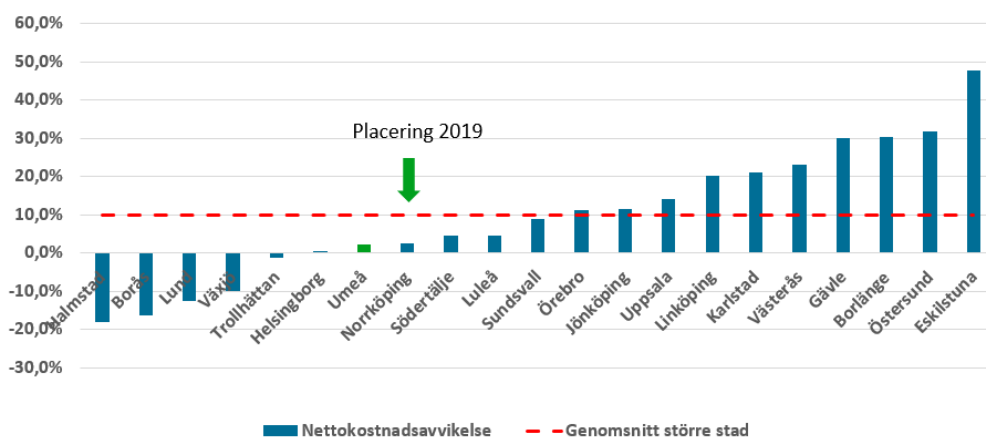
Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för individ- och familjeomsorgen har förändrats mycket under denna period. 2016 var nettokostnadsavvikelsen 10,8 %, motsvarande 46 Mkr. 2020 är nettokostnadsavvikelsen däremot 2,3 %, motsvarande 12 Mkr.

Större stad har istället ökat sin nettokostnadsavvikelse. 2016 var nettokostnadsavvikelsen 4,5 %, motsvarande 24 mkr. 2020 är nettokostnadsavvikelsen 9,9 %, motsvarande 58 mkr.

Diagram 2 Nettokostnadsavvikelse Individ- och Familjeomsorgen för större städer år 2020, i procent

Källa: Kolada

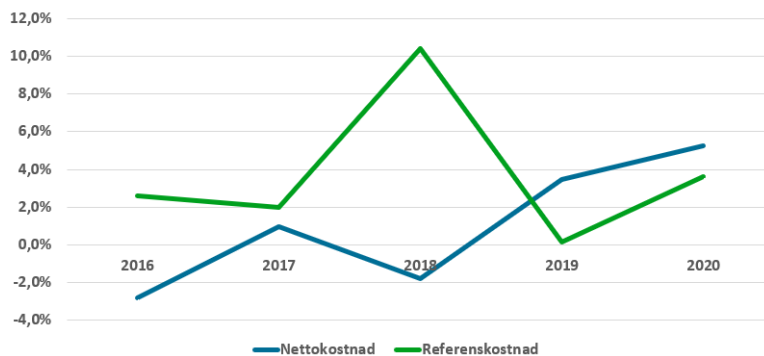

Ovanstående diagram visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2020 i procent. I förhållande till 2019 så har Umeå kommun en större nettokostnadsavvikelse 2020. Vid jämförelse med större städer har kommunen ändå en bättre placering. Detta innebär att några av de andra kommunerna inom kommungruppen fått en högre nettokostnadsavvikelse.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i procent de senaste 5 åren, Umeå kommun

Källa: Kolada

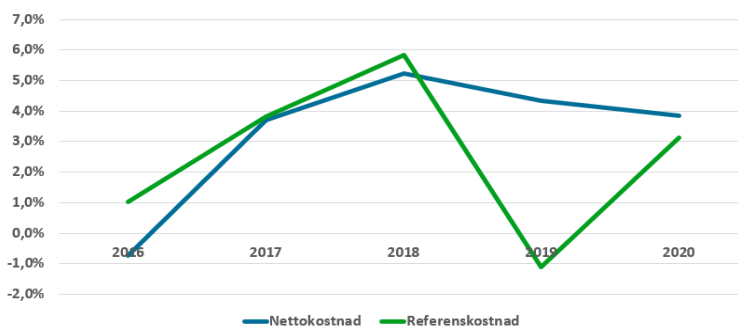

Utvecklingen av nettokostnaden för Umeå kommun har varit relativt konstant under perioden, trenden är att den ökat något under perioden. Utvecklingen av referenskostnaden är även den någorlunda konstant, efter en rejäl höjning 2018.

Referenskostnaden bygger från och med 2019 på nettokostnaden för individ- och familjeomsorg i riket, andel lågutbildade 20–40-åringar födda i Sverige, tätortsbefolkningen, andel boende i flerfamiljshus byggda 1965–75, andel barn och unga 0–19 år i hushåll med låg inkomststandard då ekonomiskt bistånd exkluderas, ohälsotal, korrigering för gränspendling till Danmark och Norge samt löner för kommunalt anställda. Uppgifter för låg inkomststandard bygger på föregående års utfall. Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än statistiskt förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat.

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för Individ- och Familjeomsorgen , i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

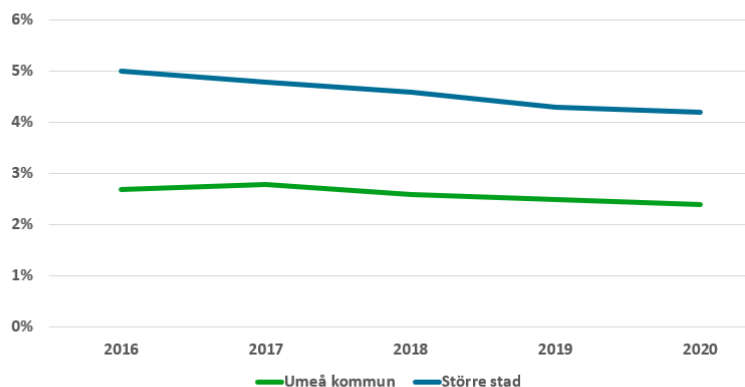

Nettokostnadens utveckling för större stad har varit rätt stilla de senaste åren, detta efter en rejäl ökning emellan 2016 och 2018. Referenskostnadens utveckling för större stad har följt samma trend som Umeå kommun de senaste åren.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, jämförelse med större stad

Källa: Kolada

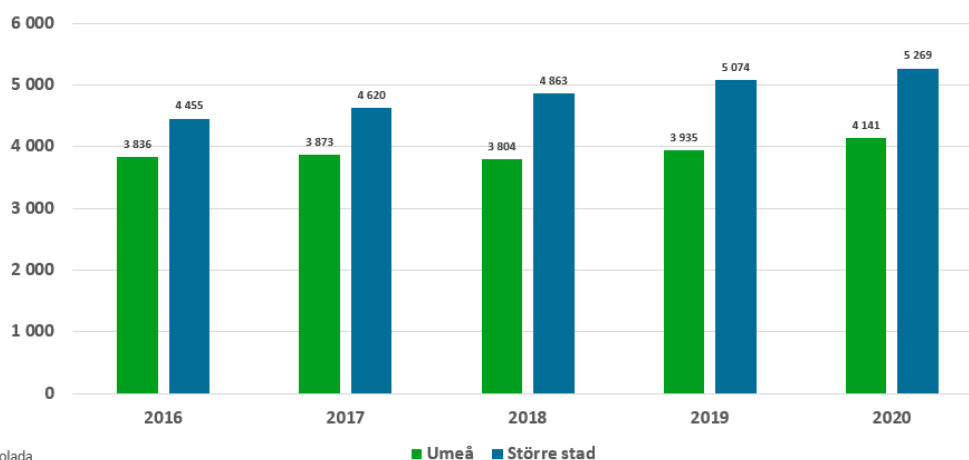
Vid analys av population har urvalet gjort utifrån de faktorer som kommunen bör följa upp utifrån Agenda 2030 samt vedertagna effektivitets mått i Kolada. Parametern som jämförs är andelen invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, jämförelse med Större stad.

Umeå kommun har under hela perioden haft en lägre andel invånare som erhållit ekonomiskt bistånd.

Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6

Nettokostnadens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

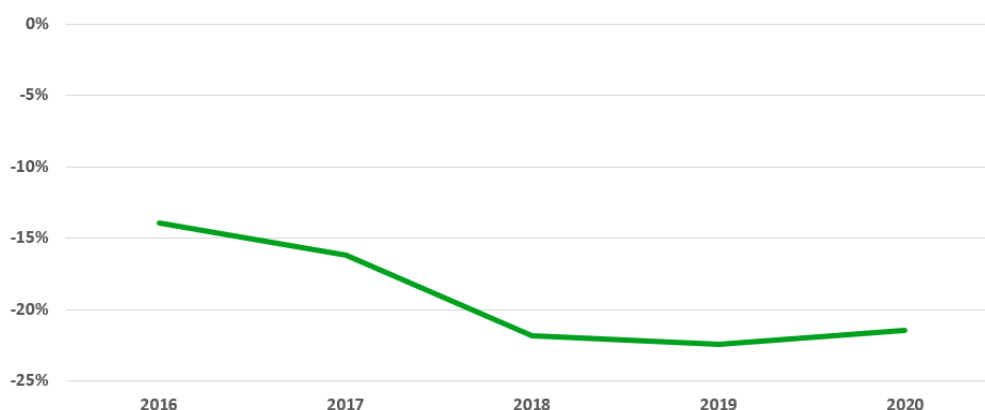

Källa: Kolada

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns individ- och familjeomsorg har en lägre kostnad per invånare jämfört med större stad emellan 2016 och 2020. Nettokostnaden för större stad har däremot ökat kontinuerligt. För Umeå Kommun har nettokostnaden ökat från 2016 till 2020 med 305 kr/invånare, att jämföra med större stad som ökat från 2016 till 2020 med 814 kr/invånare.

Diagram 7 Procentuell avvikelse i nettokostnad för Individ- och familjeomsorgen jämfört med större stad de senaste 5 åren

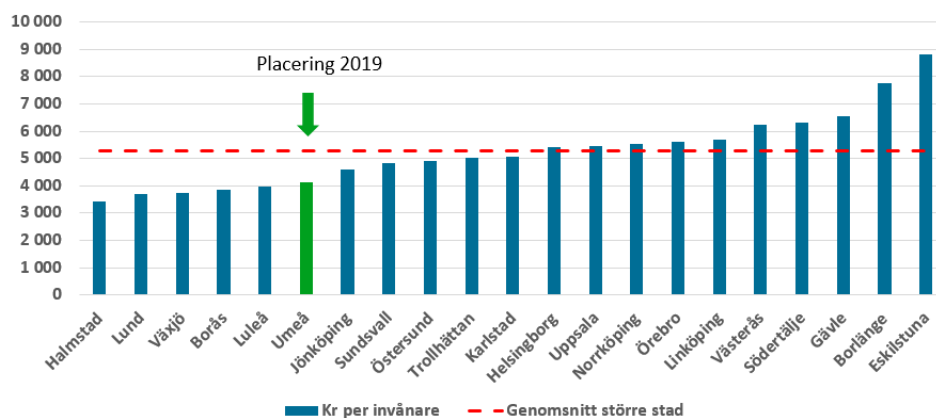

Källa: Kolada

Detta diagram visar den procentuella avvikelsen i nettokostnad för individ- och familjeomsorgen jämfört med större stad de senaste 5 åren. Här blir det tydligt att även om nettokostnaden ökat så har den ökat i något större omfattning för kommungruppen större stad.

Diagram 8 Nettokostnad Individ- och Familjeomsorgen för större städer år 2020, kr/invånare

Källa: Kolada

Vid jämförelse med större stad och åren 2020 och 2019 så vidmakthåller Umeå kommun sin placering avseende nettokostnad per invånare.

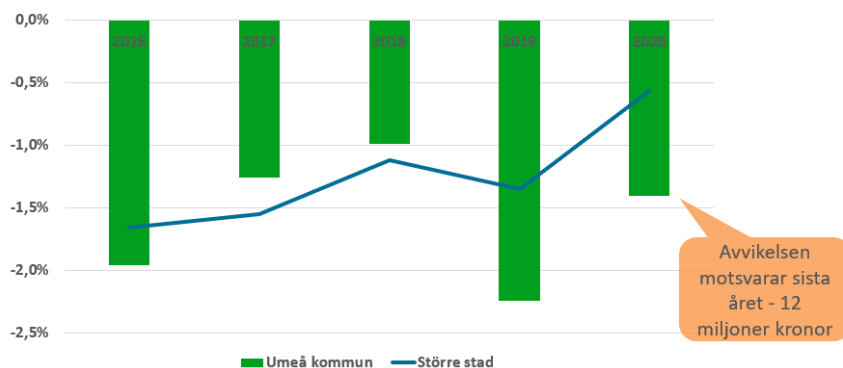
LSS

Nettokostnadsavvikelse

Avser insatser som ges med stöd av LSS, assistansersättning enligt SFB och HSL (hemsjukvård) i samband med LSS-insatser. Gäller följande insatser: Rådgivning och annat personligt stöd (råd och stöd), personlig assistans enligt LSS och assistansersättning enligt SFB, ledsagarservice, kontaktperson, avlösarservice i hemmet, korttidsvistelse utanför hemmet, korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år, boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdom, boende i bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna samt daglig verksamhet.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för LSS i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen har varierat under denna period. Större stad har följt samma trend om än med mindre fluktuation. 2019 är ett år som sticker ut, Umeå kommun ökade sin nettokostnadsavvikelse från -1,0 % till -2,2 % emellan 2018 och 2019 samtidigt som större stad ökade sin avvikelse från -1,1 % till -1,3 %. 2020 är nettokostnadsavvikelsen för Umeå Kommun -1,4 %, motsvarande -12 Mkr. För större stad är nettokostnadsavvikelsen -0,6%, motsvarande -4 Mkr.

Diagram 2 Nettokostnadsavvikelse LSS för större städer år 2020, i procent

Källa: Kolada

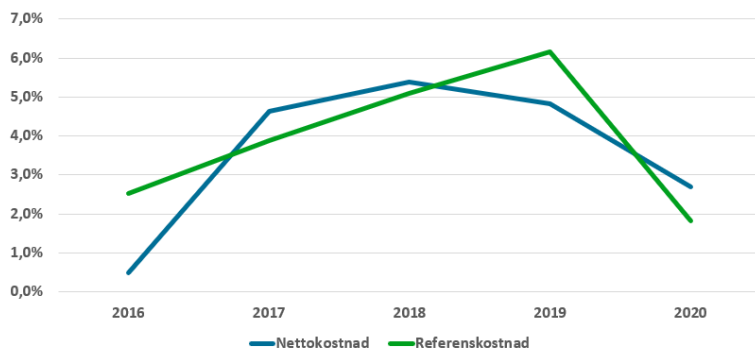

I förhållande till 2019 har Umeå kommun en mindre nettokostnadsavvikelse 2020.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för LSS i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

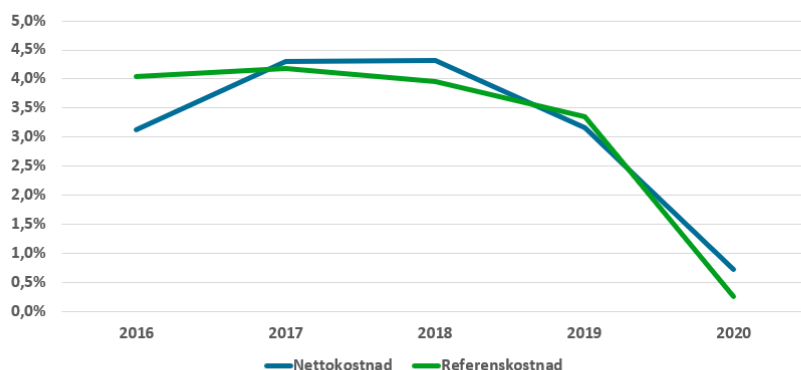
Nettokostnad funktionsnedsättning LSS och SFB, kr/inv (N28016). Bruttokostnad minus interna och externa intäkter för kommunens kostnader för LSS- och SFB-insatser, dividerat med antalet invånare 31/12.

Referenskostnaden för LSS beräknas med hjälp av antalet verkställda beslut 1/10 föregående år och personalkostnadsindex. Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än statistiskt förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat.

Utvecklingen av netto- och referenskostnaden för Umeå kommun har följts åt. Trenden över dessa år visar att referenskostnaden är linjär medan utvecklingen av kommunens nettokostnad är svagt ökande.

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för LSS, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

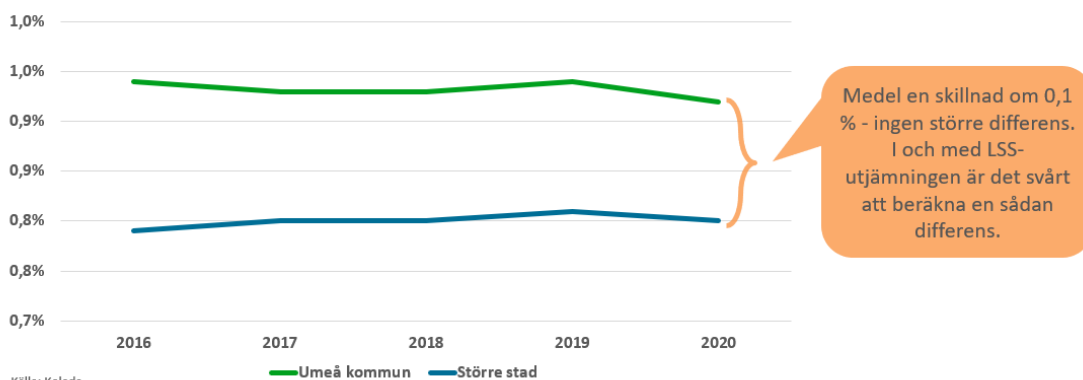

Utvecklingen av netto- och referenskostnaden för större stad har varit samstämd under hela perioden. Förändringen av dessa kostnader var låg emellan 2019 och 2020. Nettokostnaden ökade 0,7% och referenskostnaden 0,3%.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen för LSS i jämförelse med större stad - Invånare med insatser enligt LSS, andel

Källa: Kolada

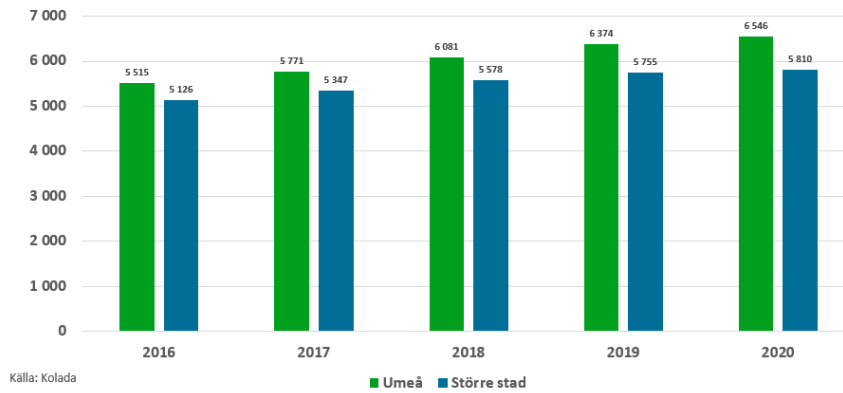
Vid analys av population har urvalet gjorts utifrån de faktorer som kommunen bör följa upp utifrån Agenda 2030 samt vedertagna effektivitets mått i Kolada. Parametern som jämförs är andelen invånare med insats enligt LSS, jämförelse med större stad.

Umeå kommun har en något högre andel invånare med insats enligt LSS än större stad. I snitt är skillnaden 0,1 %. I och med LSS-utjämningsystemet så ska i teorin detta balanseras ut inom Sverige. För att exemplifiera detta visas nedan en tabell av LSS-utjämning, kronor per invånare, jämfört med större stad för samma tidsperiod;

LSS-utjämning kommunen, kr/inv	2016	2017	2018	2019	2020
Umeå kommun	439	460	474	505	558
Större stad	919	921	871	904	1 053

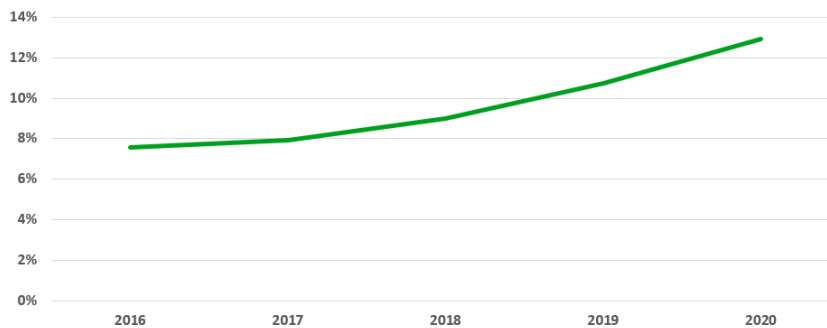
Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6 Nettokostnadens utveckling för LSS i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

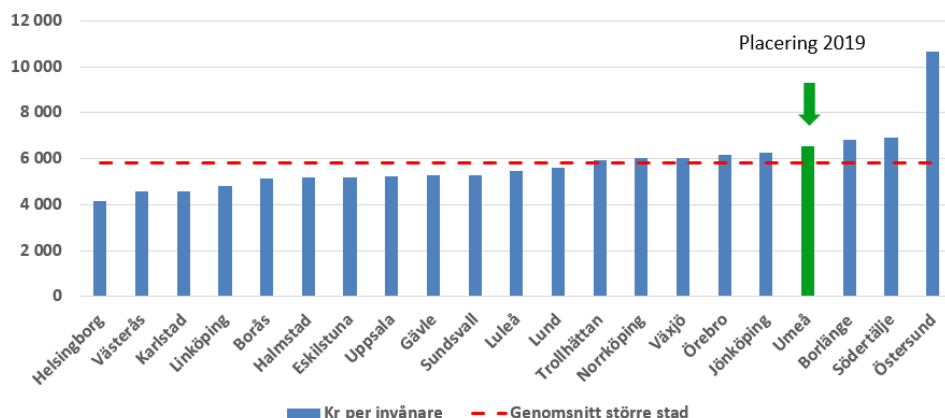
Nettokostnaden har ökat under dessa år med drygt 4 % per år i Umeå kommun och 3 % i större stad. Den procentuella avvikelser jämfört med större stad ökar således varje år.

Diagram 7 Procentuell avvikelse i nettokostnad för LSS jämfört med större stad de senaste 5 åren

Således en rätt konstant ökning av kostnaderna för båda parter, även om det är en något mindre ökning för större stad.

Diagram 8 Nettokostnad LSS för större städer år 2020, kr/invånare

Källa: Kolada

Vid jämförelse med större stad och åren 2020 och 2019 upprätthåller Umeå kommun sin placering avseende nettokostnad per invånare.

Sammanfattning

Inom nämndens verksamheter ses nettokostnadsavvikelser för individ- och familjeomsorg och LSS. För individ- och familjeomsorgen inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2020 2,3 % eller 12 Mkr. En mindre avvikelse och mycket lägre i jämförelse med större stad som hade en nettokostnadsavvikelse 2020 på 9,9 %. Om Umeå skulle haft samma procentuella avvikelse som snittet i större stad skulle det innebära att avvikelsen skulle öka från 12 Mkr till 58 Mkr. För LSS inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2020, -1,4 % eller -12 Mkr. Ett negativt värde som innebär att det är ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat och det var även lägre i jämförelse med större stad som hade en nettokostnadsavvikelse 2020 på -0,6 %. Om Umeå skulle haft samma procentuella avvikelse som snittet i större stad skulle det innebära att avvikelsen skulle minska från -12 Mkr till -4 Mkr.

Analys av nettokostnadsavvikelse

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige samtliga nämnder i uppdrag att sänka sina nettokostnadsavvikelser jämfört med gruppen större städer (uppdrag 21). I ett led att följa upp detta uppdrag så gavs ytterligare ett uppdrag att ta fram en anvisning för hur analyser av nettokostnadsavvikelser ska genomföras (uppdrag 20) vilket beskrevs i ärende KS-2021/00097.

Centrala tillämpningsanvisningar för analys av nettokostnadsavvikelse har tagits fram, vilka ligger till grund för analysen.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningsmetoden och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningsmetoden, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Nettokostnadsjämförelse:

Jämförelse utifrån verksamhetens faktiska nettokostnader.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

För- och grundskolenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för följande verksamheter; förskola, fritidshem och grundskola.

Nettokostnadsavvikelsen för förskola, fritidshem och grundskola inkluderar även kostnader som ligger **utanför** för- och grundskolenämndens ansvarsområde, exempelvis kostnader för lokaler, måltider, vissa IT-kostnader som ingår i lärverktyg m.m.

Analys av nettokostnadsavvikelse bör göras med viss försiktighet före och efter år 2019 då det nya kostnadsutjämningsystemet påverkar.

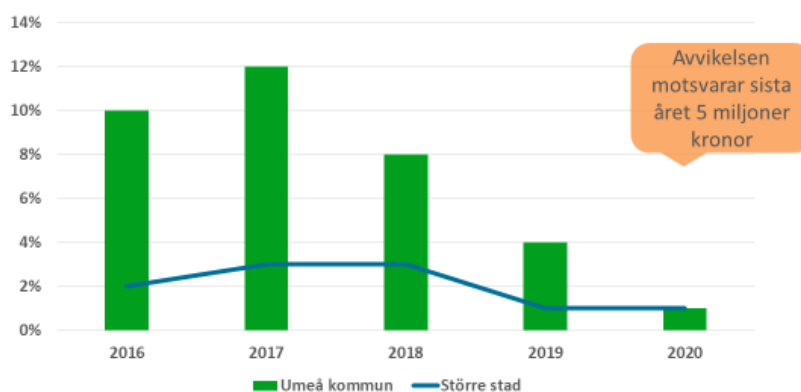
Utifrån givna anvisningar ska inte några kvalitetsmått ingå i analysen, om höga eller låga kostnader motsvaras av hög/låg kvalitet kommenteras därför inte.

Förskola

Nettokostnadsavvikelse

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet förskola i procent de senaste 5 åren

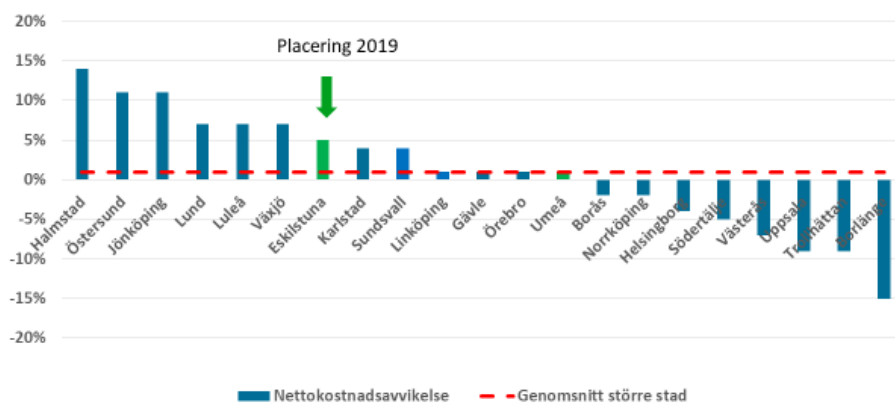
Källa: Kolada

UMEÅ
KOMMUN

Nettokostnadsavvikelsen för förskola har för Umeå Kommun minskat de senaste åren. Från år 2017 syns en minskning av nettokostnadsavvikelsen där avvikelsen för förskolan år 2020 är 0,6 % och i nivå med större stad. Det betyder att kostnaden för kommunen för förskola motsvaras av vad Umeå Kommun förväntas kosta med tanke på strukturen. År 2020 motsvarar avvikelsen 5 miljoner kronor för Umeå Kommun.

I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider och lärverktyg. Nettokostnadsavvikelsen för förskola inkluderar även öppen förskola vilket inte omfattas av nämndens uppdrag.

Diagram 2 Nettokostnadsavvikelse förskoleverksamhet för större städer år 2020, i procent

Källa: Kolada

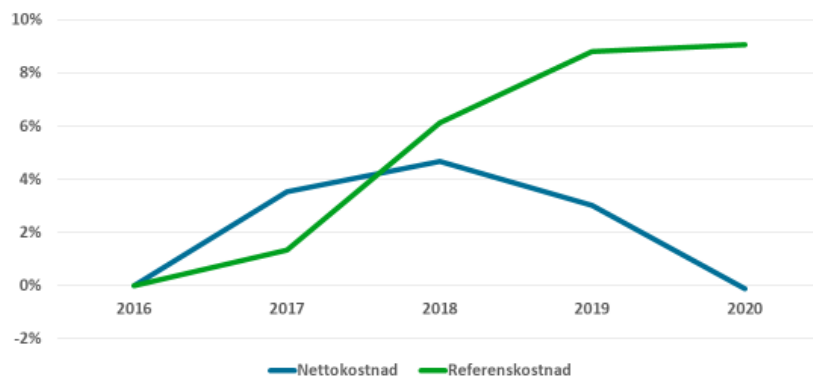

Ovanstående diagram visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2020 i procent och vi kan då se att Umeå Kommun har ungefär samma nettokostnadsavvikelse som genomsnittet bland samtliga större städer. År 2019 hade Umeå Kommun en högre avvikelse.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet förskola i procent de senaste 5 åren

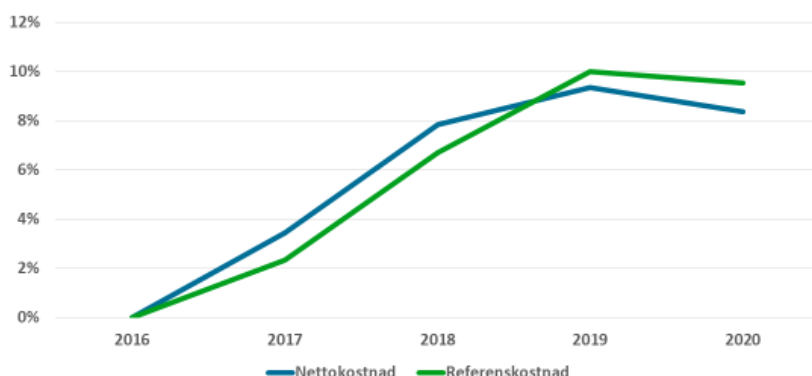
Källa: Kolada

Utvecklingen av nettokostnaden för förskola inom Umeå Kommun har från 2018 minskat fram till 2020 och ligger för 2020 under referenskostnaden. Referenskostnaden har ökat från 2016 och ligger för 2020 över nettokostnaden för Umeå Kommun. För 2020 ligger nettokostnaden under referenskostnaden vilket indikerar att förskolan inkl. öppen förskola kostar mindre än förväntat enligt kostnadsutjämningsystemet, om kommunen bedriver verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till de strukturella förutsättningarna.

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet förskola, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

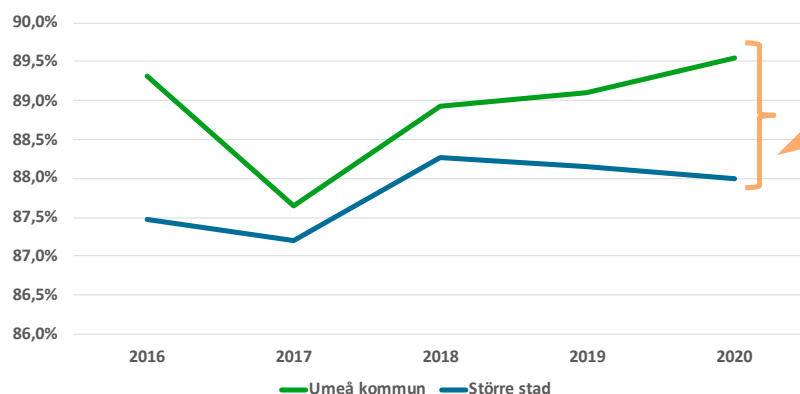
**UMEÅ
KOMMUN**

Netto- och referenskostnaden för större stad har följts åt från 2016 till 2020 med mindre avvikelse. Nettokostnaden för större stad ligger för 2020 något under referenskostnaden.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen för verksamhet förskola i jämförelse med större stad

Om Umeå haft samma andel av populationen som större stad sista året motsvarar differensen -15,1 miljoner kronor

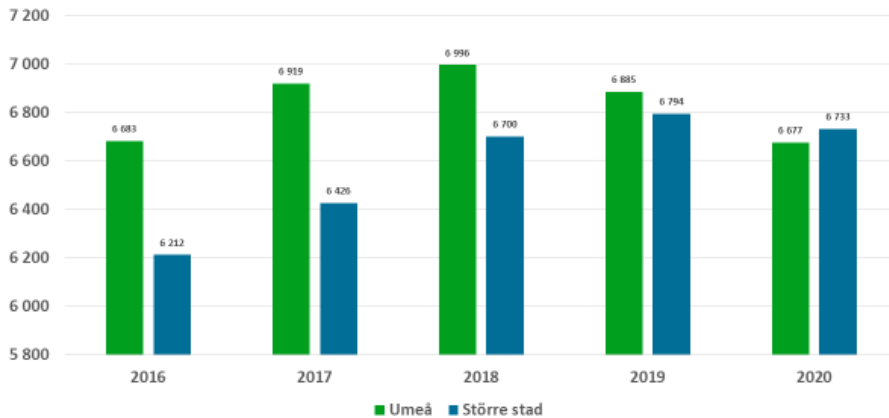
Källa: Kolada

**UMEÅ
KOMMUN**

Umeå Kommun har en högre andel av populationen i förskola i jämförelse med större stad de senaste åren. Hade Umeå Kommun haft samma andel av populationen som större stad i verksamheten hade Umeå Kommun haft 15,1 mnkr i lägre kostnader för 2020.

Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6 Nettokostnadens utveckling för verksamhet förskola i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

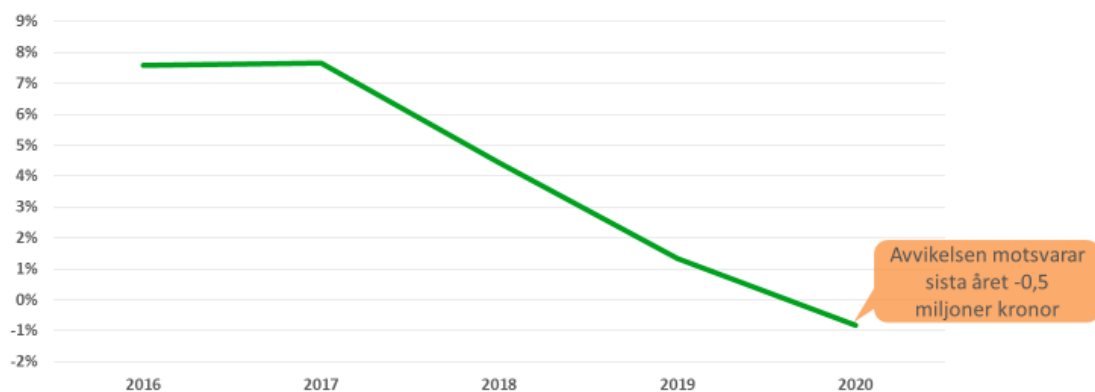

Källa: Kolada

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns förskola har högre kostnad per invånare jämfört med större stad från 2016-2019. För år 2020 har Umeå Kommun lägre nettokostnad i kr/invånare jämfört med större stad med en skillnad på 42 kr/invånare. För Umeå Kommun har kostnaden totalt sett minskat från 2016 till 2020 med 6 kr/invånare att jämföra med större stad som ökat från 2016 till 2020 med 521 kr/invånare.

Diagram 7 Procentuell avvikelse i nettokostnad för verksamhet förskola jämfört med större stad de senaste 5 åren

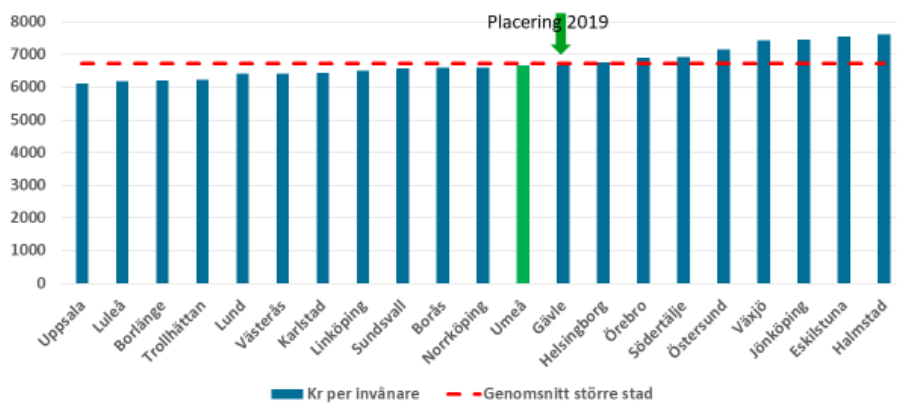

Källa: Kolada

Detta diagram visar den procentuella avvikelsen i nettokostnad för förskola jämfört med större stad de senaste 5 åren. Även denna bild visar att Umeå Kommuns nettokostnad minskat jämfört med större stad och för 2020 har Umeå Kommun en lägre nettokostnad än större stad vilket motsvarar -0,5 miljoner.

Diagram 8 Nettokostnad förskoleverksamhet för större städer år 2020, kr/invånare

Källa: Kolada

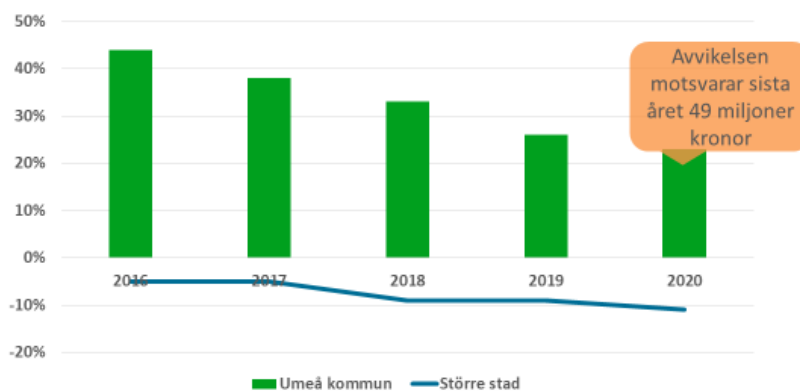
Vid jämförelse med större stad och åren 2020 och 2019 så placerar sig Umeå Kommun ungefär i mitten bland övriga städer avseende nettokostnad kr/invånare och precis under genomsnittet för större stad.

Fritidshem

Nettokostnadsavvikelse

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet fritidshem i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

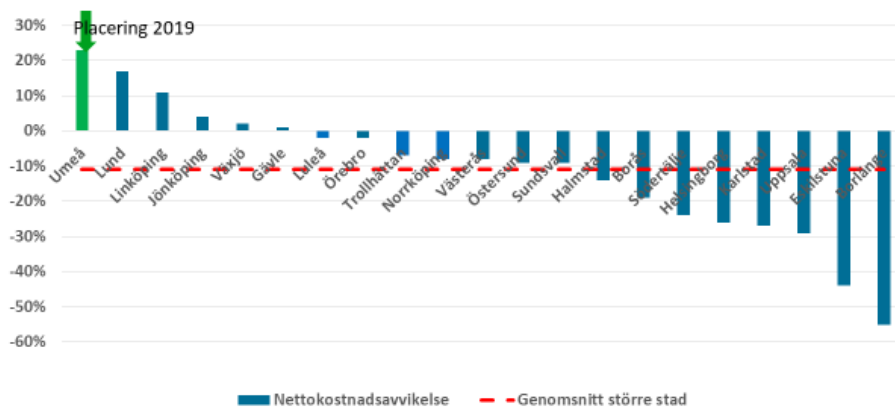

Nettokostnadsavvikelsen för fritidshem har för Umeå Kommun minskat de senaste åren. Från år 2016 syns en minskning av nettokostnadsavvikelsen där avvikelsen för fritidshem år 2020 är 23 % och

ligger över större stad. Umeå kommunen har högre kostnader för fritidshem än förväntat med tanke på strukturen. År 2020 motsvarar avvikelserna 49 miljoner kronor för Umeå Kommun.

I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider och till viss del lärverktyg.

Diagram 2 Nettokostnadsavvikelse fritidshemsverksamhet för större städer år 2020, i procent

Källa: Kolada

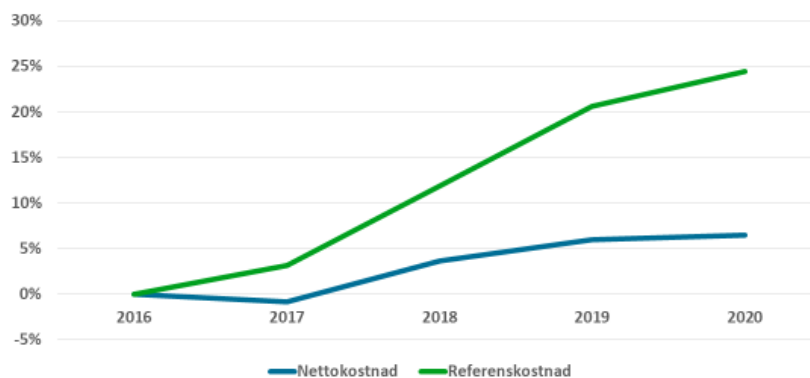

Ovanstående diagram visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2020 i procent och vi kan då se att Umeå Kommun har högre nettokostnadsavvikelse än genomsnittet bland samtliga större städer. Även för år 2019 har Umeå Kommun en hög avvikelse.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet fritidshem i procent de senaste 5 åren

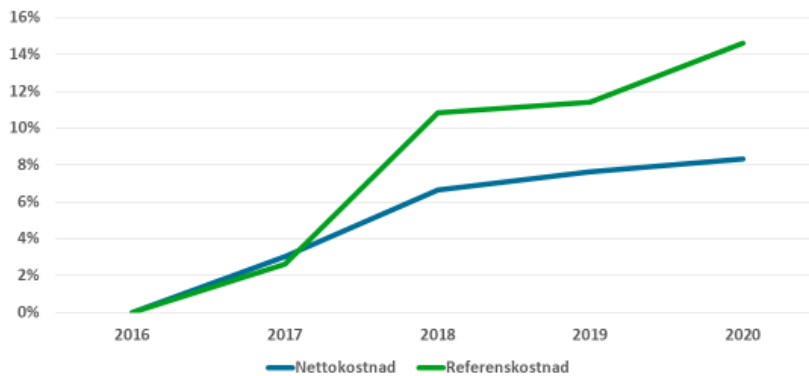
Källa: Kolada

Utvecklingen av nettokostnaden för fritidshem inom Umeå Kommun har från 2016 ökat fram till 2020. Referenskostnaden har också ökat för samma period men referenskostnaden har ökat mer än nettokostnaden.

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet fritidshem, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

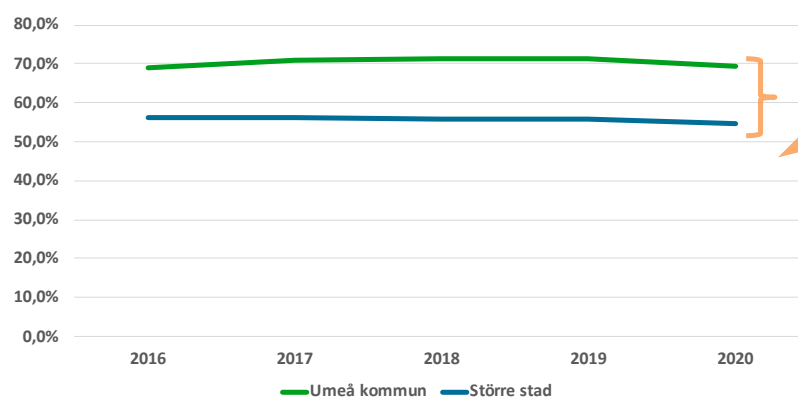

Utvecklingen av nettokostnaden för fritidshem för större stad är att den från 2016 ökat fram till 2020. Referenskostnaden har ökat men mer än nettokostnaden.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen för verksamhet fritidshem i jämförelse med större stad

Om Umeå haft samma andel av populationen som större stad sista året motsvarar differensen -55,5 miljoner kronor

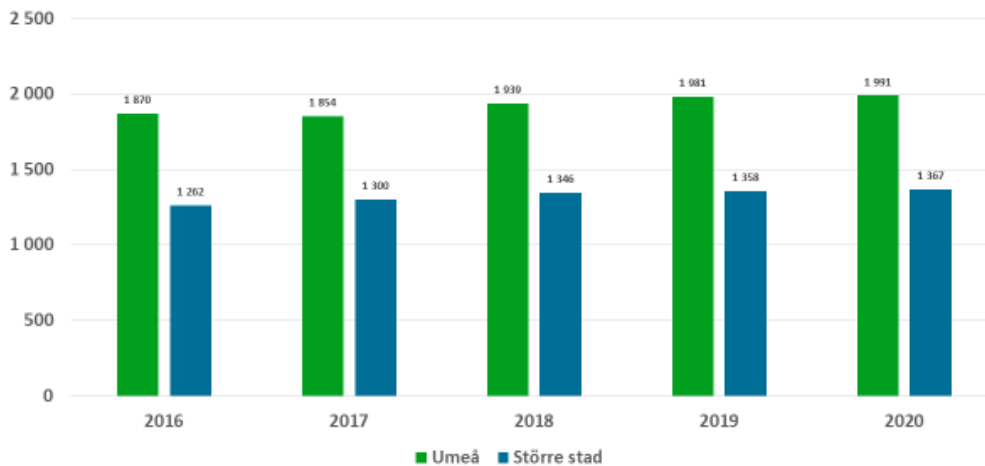
Källa: Kolada

Umeå Kommun har en högre andel av populationen i fritidshem i jämförelse med större stad de senaste åren. Hade Umeå Kommun haft samma andel av populationen som större stad hade Umeå Kommun haft 55,5 mnkr lägre kostnader för år 2020.

Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6 Nettokostnadens utveckling för verksamhet fritidshem i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

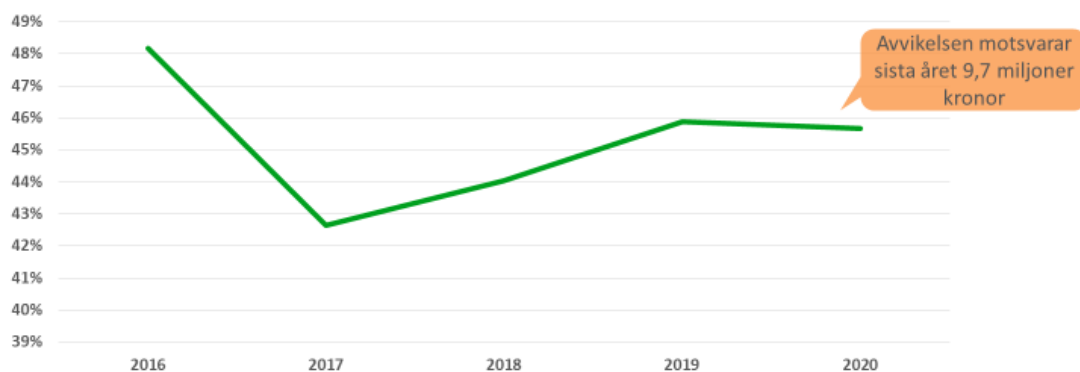

Källa: Kolada

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns fritidshem har högre kostnad per invånare jämfört med större stad från 2016-2020. För år 2020 har Umeå Kommun högre nettokostnad i kr/invånare jämfört med större stad men en skillnad på 624 kr/invånare. För Umeå Kommun har kostnaden totalt sett ökat från 2016 till 2020 med 121 kr/invånare att jämföra med större stad som ökat från 2016 till 2020 med 105 kr/invånare.

Diagram 7 Procentuell avvikelse i nettokostnad för verksamhet fritidshem jämfört med större stad de senaste 5 åren

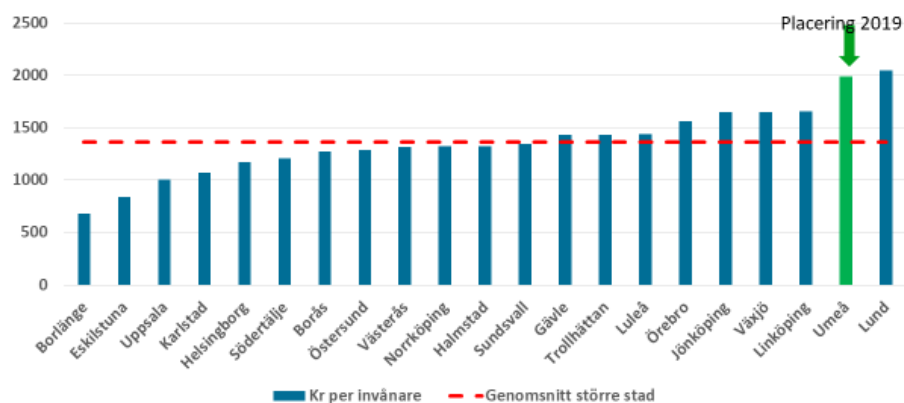

Källa: Kolada

Detta diagram visar den procentuella avvikelsen i nettokostnad för fritidshem jämfört med större stad de senaste 5 åren. Bilden visar att Umeå Kommuns nettokostnad är procentuellt betydligt större jämfört med större stad och för 2020 har Umeå Kommun en lägre nettokostnad än större stad vilket motsvarar 9,7 mnkr.

Diagram 8 Nettokostnad fritidshemsverksamhet för större städer år 2020, kr/invånare

Källa: Kolada

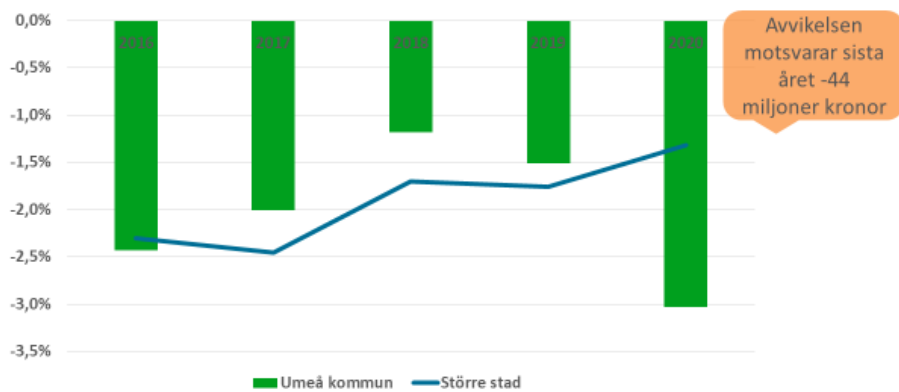
Vid jämförelse med större stad och åren 2020 och 2019 så placerar sig Umeå Kommun bland de kommunerna med högst nettokostnad i kr/invånare. Bara Lund har högre nettokostnad i kr/invånare.

Grundskola

Nettokostnadsavvikelse

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet grundskola i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

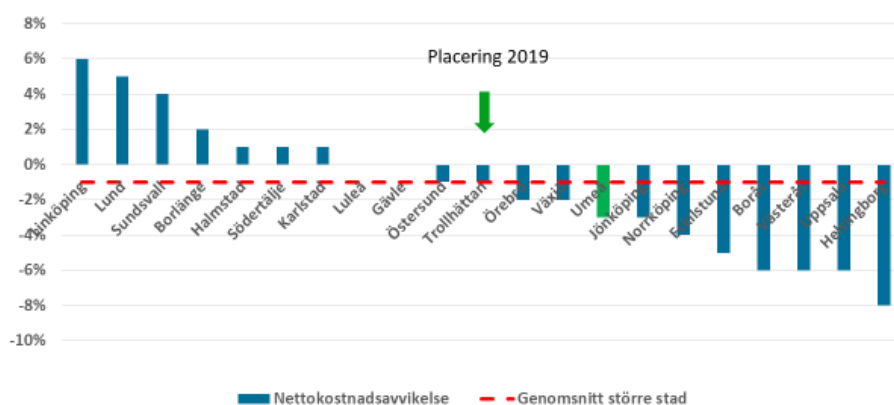

Nettokostnadsavvikelsen för grundskola har för Umeå Kommun minskat de senaste åren. Från år 2018 syns en minskning av nettokostnadsavvikelsen där avvikelsen för grundskolan år 2020 är -3 % och lägre än större stad. Det betyder att kostnaden för kommunen för grundskola är lägre än vad Umeå Kommun förväntas kosta med tanke på strukturen. År 2020 motsvarar avvikelsen -44 miljoner kronor för Umeå Kommun.

I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider och lärverktyg.

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse grundskoleverksamhet för större städer år 2020, i procent

Källa: Kolada

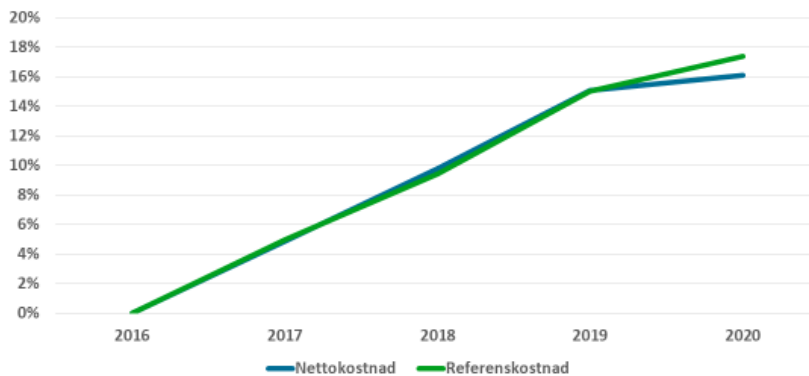

Ovanstående diagram visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2020 i procent och vi kan då se att Umeå Kommun ligger under genomsnittet bland större stad för 2020 och har minskat sin nettokostnad jämfört med 2019.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet grundskola i procent de senaste 5 åren

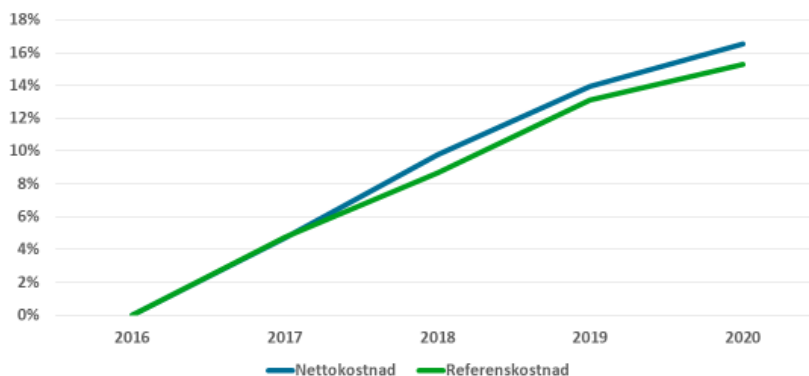
Källa: Kolada

Utvecklingen av nettokostnaden och referenskostnaden för grundskola inom Umeå Kommun har från 2016 fram till 2019 följt precis samma utveckling för 2020 ser vi en liten skillnad där referenskostnaden ligger något över nettokostnaden.

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet grundskola, i procent de senaste 5 åren

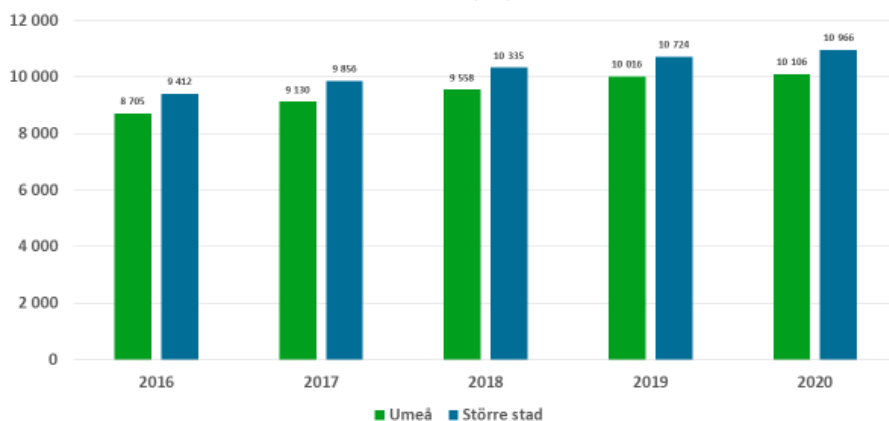
Källa: Kolada

Vi ser samma tendenser de senaste åren i nettokostnaden och referenskostnadens utveckling för större stad grundskola som för Umeå Kommun grundskola. Vi ser dock en liten skillnad där nettokostnaden är något högre.

Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6 Nettokostnadens utveckling för verksamhet grundskola i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Källa: Kolada

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns grundskola har lägre kostnad per invånare jämfört med större stad de senaste 5 åren. För år 2020 har Umeå Kommun lägre nettokostnad i kr/invånare jämfört med större stad med en skillnad på 860 kr/invånare.

Diagram 7 Procentuell avvikelse i nettokostnad för verksamhet grundskola jämfört med större stad de senaste 5 åren

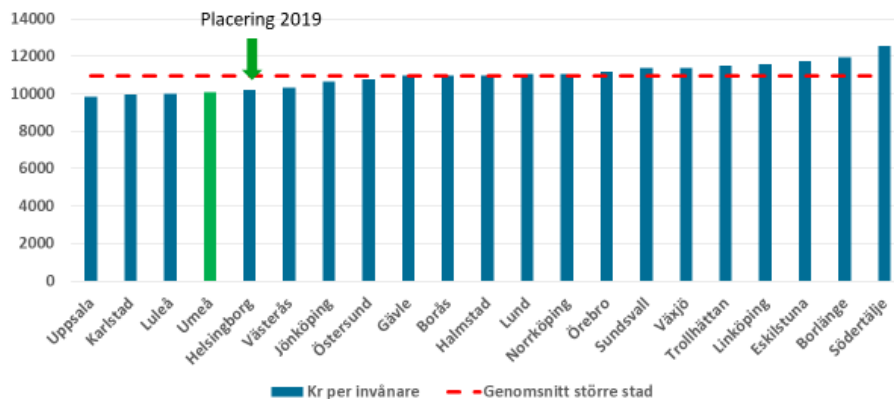

Källa: Kolada

Detta diagram visar den procentuella avvikelser i nettokostnad för grundskola jämfört med större stad de senaste 5 åren. Bilden visar att Umeå Kommuns nettokostnad är procentuellt lägre jämfört med större stad och för 2020 har Umeå Kommun en lägre nettokostnad än större stad vilket motsvarar -10,7 miljoner.

Diagram 8 Nettokostnad grundskoleverksamhet för större städer år 2020, kr/invånare

Källa: Kolada

Vid jämförelse med större stad och åren 2020 och 2019 så placerar sig Umeå Kommun bland de kommunerna med lägst nettokostnad i kr/invånare.

Sammanfattande analys

Umeå Kommun har låg nettokostnadsavvikelse för förskola och grundskola, däremot är nettokostnaden betydligt högre för fritidshem. Grundskola och fritidshem delar till viss del personal, osäkerhet finns i om kostnader mellan dessa verksamheter fördelats korrekt.

Nettokostnadsavvikelsen har för förskola, grundskola och fritidshem minskat de senaste åren och för förskola och grundskola är avvikelserna låga.

Förskola och fritidshem har för Umeå Kommun en större andel av populationen i sin verksamhet än större stad. Hade Umeå Kommun haft samma täckningsgrad som större stad hade kostnaderna varit lägre.

Analys av nettokostnadsavvikelse

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige samtliga nämnder i uppdrag att sänka sina nettokostnadsavvikelser jämfört med gruppen större städer (uppdrag 21). I ett led att följa upp detta uppdrag så gavs ytterligare ett uppdrag att ta fram en anvisning för hur analyser av nettokostnadsavvikelser ska genomföras (uppdrag 20) vilket beskrevs i ärende KS-2021/00097.

Centrala tillämpningsanvisningar för analys av nettokostnadsavvikelse har tagits fram, vilka ligger till grund för analysen.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämnningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämnningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Nettokostnadsjämförelse:

Jämförelse utifrån verksamhetens faktiska nettokostnader.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för verksamheten gymnasieskola. Nettokostnadsavvikelsen för gymnasieskola inkluderar även kostnader som ligger **utanför** gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ansvarsområde, exempelvis kostnader för lokaler, måltider, vissa IT-kostnader som ingår i lärverktyg.

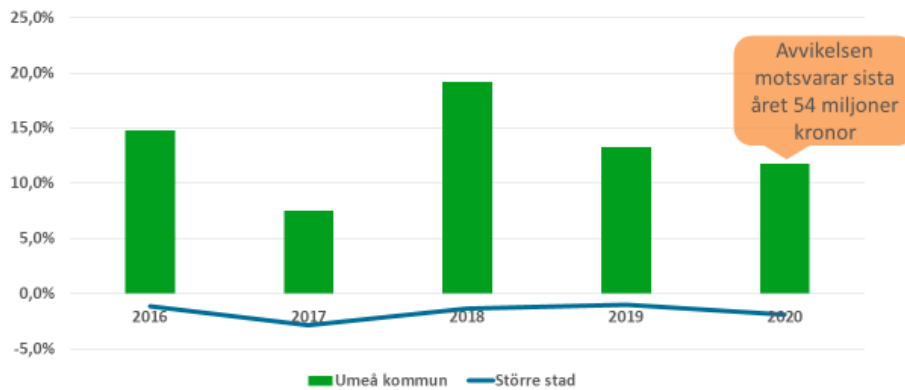
Analys av nettokostnadsavvikelse bör göras med viss försiktighet före och efter år 2019 då det nya kostnadsutjämnningssystemet påverkar.

Utifrån givna anvisningar ska inte några kvalitetsmått ingå i analysen, om höga eller låga kostnader motsvaras av hög/låg kvalitet kommenteras därför inte.

Nettokostnadsavvikelse

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för gymnasiet i procent de senaste 5 åren

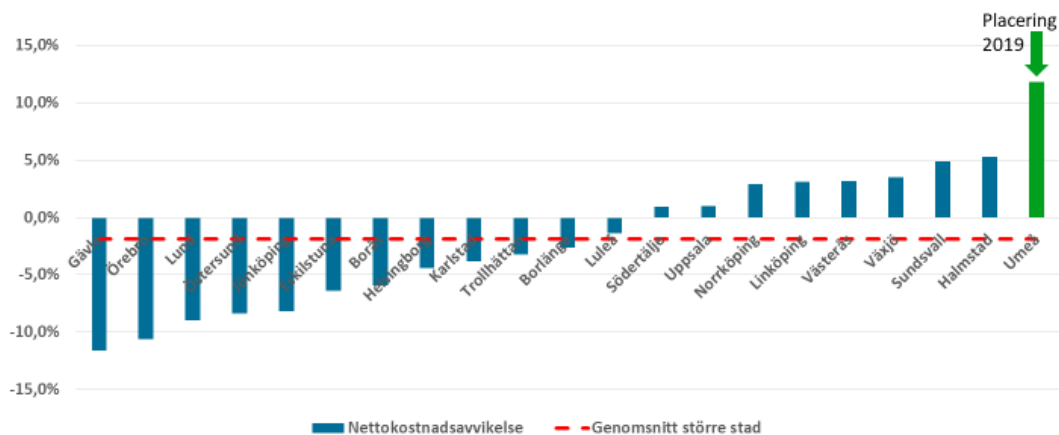

Källa: Kolada

**UMEÅ
KOMMUN**

Nettokostnadsavvikelsen för Umeå Kommun har varierat under de senaste 5 åren. Från år 2018 syns dock en succesiv minskning av nettokostnadsavvikelsen. År 2020 motsvarar avvikelsen 54 miljoner kronor för Umeå Kommun. Vilket betyder att kostnaden för kommunens gymnasieskola är högre än den förväntade kostnaden med tanke på strukturen. Ett brett programutbud och höga ambitioner ger en högre kostnad i jämförelse med strukturen och gruppen större städer som ligger på en nettokostnadsavvikelse under den förväntade. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider och lärverktyg. När vi gör jämförelsen av nettokostnadsavvikelsen gentemot större stad ser vi att Umeå Kommuns kostnader rör sig i samma riktning dock ligger Umeå Kommuns kostnader högre jämfört med större stad.

Diagram 2 Nettokostnadsavvikelse gymnasiet för större städer år 2020, i procent

Källa: Kolada

Ovanstående diagram visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2020 i procent och vi kan då se att Umeå Kommun har högst nettokostnadsavvikelse bland samtliga större städer. Även år 2019 hade Umeå Kommun högst avvikelse.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för gymnasiet Umeå Kommun i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

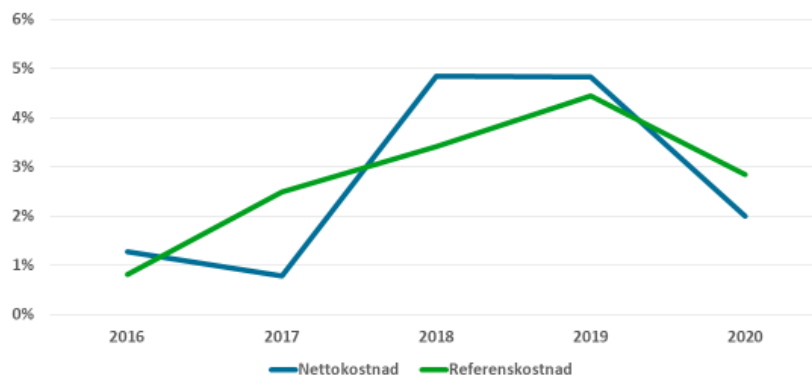
Utvecklingen av nettokostnaden för Umeå Kommun har varierat de senaste 5 åren och 2018 ökade nettokostnaden kraftigt till över 10 % för att sedan 2019 vara runt 0 %. Det kan konstateras att fördelning av kostnader inom Umeå Kommun inte skett på ett tillförlitligt sätt under år 2018 och

siffrorna bör därför ses på med stor försiktighet. Trenden bortsett från 2018 är att den ökat något under perioden och för 2020 ligger den på ca 2 %.

Referenskostnadens utveckling har under åren varierat och ökat 2017 och 2019 för att sedan minska något åren 2018 och 2020.

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för gymnasiet, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

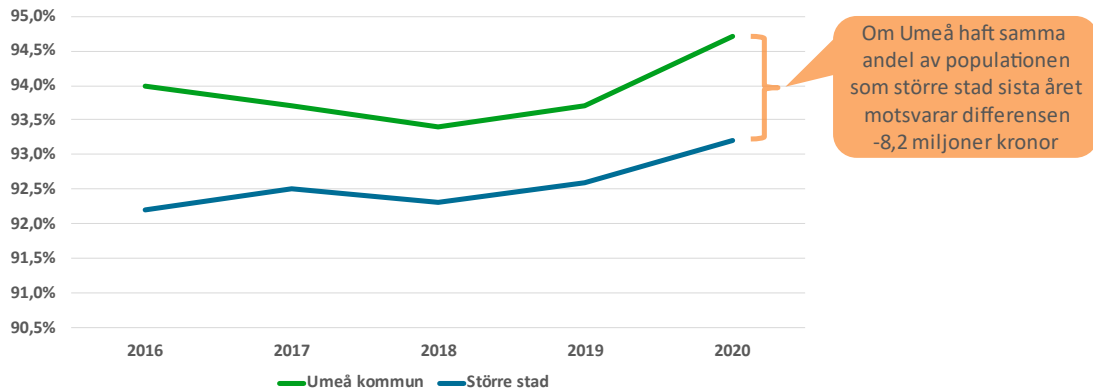
Utvecklingen av nettokostnaden för större stad har ökat från 2016 till 2020. Från 2017 till 2018 har kostnaden ökat vilket vi även ser för Umeå Kommun. Under 2019 ligger kostnaden kvar på liknande nivå som 2019 men från 2019 till 2020 sker en stor minskning i nettokostnaden och ligger i nivå med Umeå Kommun.

Referenskostnadens utveckling för större stad har ökat från 2016 till 2019 men från 2019 till 2020 ser vi en minskning även i referenskostnaden.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen förgymnasiet i jämförelse med större stad

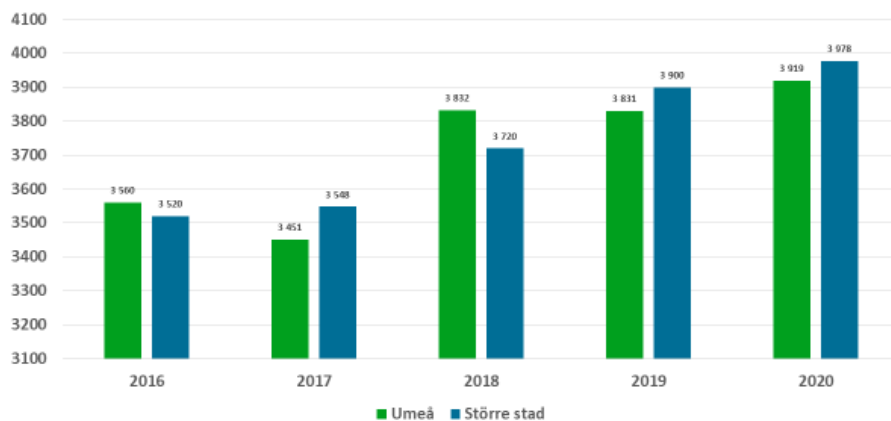
Källa: Kolada

Umeå Kommun har en högre andel av populationen i gymnasieskolan i jämförelse med större stad de senaste åren. Hade Umeå Kommun haft samma andel av populationen som större stad år 2020 hade Umeå Kommun haft lägre kostnader med 8,2 mnkr.

Diagram 6

Nettokostnadens utveckling för gymnasiet i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

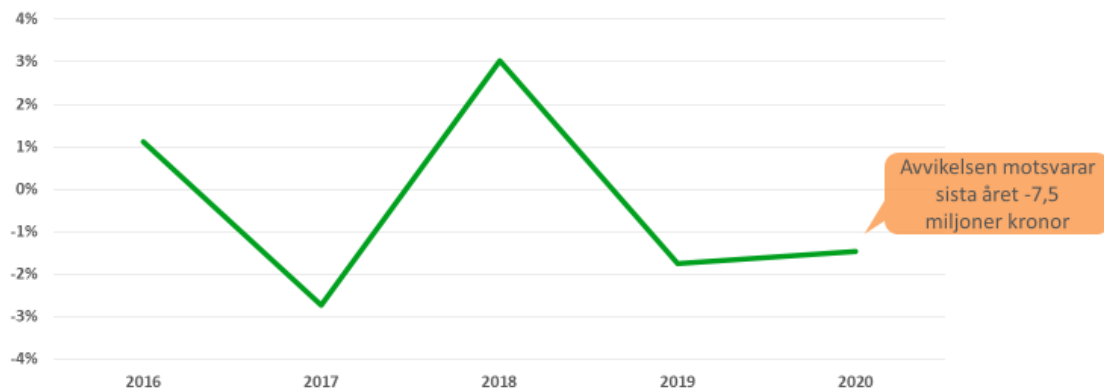

Källa: Kolada

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns gymnasieskola har lägre kostnad per invånare jämfört med större stad de senaste två åren. Kostnaden har ökat från 2016 till 2018 både för Umeå Kommun och större stad där ökningen är 359 kr/invånare för Umeå Kommun och 458 kr/invånare för större stad.

Diagram 7 Procentuell avvikelse i nettokostnad för gymnasiet jämfört med större stad de senaste 5 åren

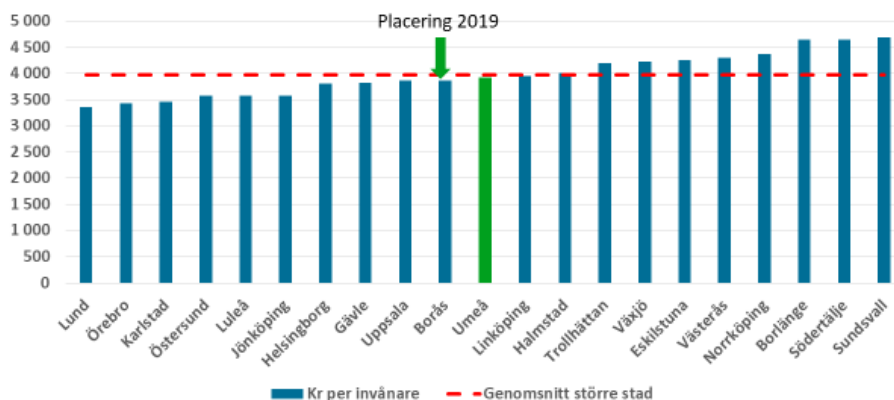

Källa: Kolada

Ovanstående diagram visar hur Umeå Kommuns nettokostnad i kr/invånare rör sig jämfört med större stad. Vi kan se att Umeå Kommun har lägre nettokostnad för åren 2017, 2019 och 2020. För 2020 motsvarar det lägre kostnader med -7,5 miljoner kronor. Detta hör delvis ihop med att Umeå Kommun har en förhållandevis liten andel av populationen i gymnasieålder vilket innebär att nettokostnaderna slås ut på en större andel av populationen.

Diagram 8 Nettokostnad gymnasiet för större städer år 2020, kr/invånare

Källa: Kolada

Vid jämförelse med större stad och åren 2020 och 2019 så placerar sig Umeå Kommun i mitten bland övriga städer avseende nettokostnad/invånare och under den genomsnittliga kostnader/invånare för större stad.

Sammanfattning:

Umeå Kommuns nettokostnadsavvikelse är över 10 % för 2020 och har varit än högre tidigare år. Det kan dock konstateras att siffrorna för i vart fall år 2018 är felaktiga och beror på att för höga kostnader har fördelats på gymnasieskolan. Baserat på det är det svårt att göra någon heltäckande analys, men vi kan i vart fall se att nettokostnadsavvikelsen de senaste två åren minskar.

Umeå Kommun har en stor nettokostnadsavvikelse på över 10 procent men en låg nettokostnad i kr/invånare jämfört med större stad. Umeå Kommun en större andel av populationen i gymnasieskola än större stad. Hade Umeå Kommun haft samma täckningsgrad som större stad hade kostnaderna varit lägre.